

LUKA

Kawuri kəji Isa Almasiwuye

Luka ruwujənadə

Linjila Lukayedə

Kitawu Luka ruwujənadə, tima Linjila kənyakkuyedə wo. Luka lowotor cidi Gəresse. Ti kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Ruhu Alaye tia cakke lawar Isayea tən badiduramnjun jəgane hangallayen cucuwore fangenniya, awo ania sawije kitawunjudəa ruwuyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

DƏLWU KITAWU ADƏA RUWUDUYE

¹ Tiyo falas, Ala ngəwuro! Amnde ngəwu gərgam kəla lamarra dawunden wakkajana aniyen ruwuduro ngəssana, ² jiri am duwon tən badiduramnin awo ania simnjan caruna-a mana Alaye sattuwumasoro waljana-adə andiro isanosaanadə gai. ³ Barganəmmin, tən badiduramnjan awo ani sammaa gakke hangallayen kokorəkke fakkəna nangaro, wu ye tayia sawinəkke niro kitawulan ruwunjəgəkki yekko. ⁴ Ngainin awowa niro njakkarana sammaa tabbatto nonəmi.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Lawar tambo Nawi Yahayaye

⁵ Jaman Mai Hirudus lardu Yahudiyaye cunodidən, řiman laa mbeji kəwu řimanna Abiyayen kərga, cunju Jakariya. Kamunju ye kaduwu Nawi Harunaye, cunju Alisabatu. ⁶ Tayi yindiso na Alayen jirewu, wada Kəmandeye sammaa taldu baworo jaana. ⁷ Tada cawandənni, Alisabatu rakce cambiwawo nangaro, koro tayi yindi kawu ngəwu jawuna.

⁸ Kəwu Abiyaye sanja dirije kidənniya, Jakariya ye kidanju nanřimanne fuwu Alayen badiyeno. ⁹ Kəla ada řimannadəyen kamnja fal Fado Alaye na darajaaro ngawo kaaji cakkoro walawala cade Jakariyaa kəreyera. ¹⁰ Sa kaaji njakkoyen jama samma balballadən captana moduwa cadi duwon, ¹¹ malaiya Kəmandeye laa kəmboram kaaji njakkoramben daada tiro fəleyaada. ¹² Jakariya tia kirunniya, hangalnju jade karwunju pət kamgada. ¹³ Amma malaiyadəye tiro: «Jakariya, bare rinəmmi, Ala moduwanəm cəməwona. Kamunəm Alisabatu niro tada kongwa njəkkambi, tiro cu Yahaya yakke. ¹⁴ Tiramnin jauro karwunəm kəjiji, koro tambonjudəye am kada ye kəji fanjai. ¹⁵ Ti na Kəmandeyen kam darajaaro walji. Bare diben bi mbal fimaa canni,* kawu tambimaro Ruhu Alaye tilan dəgai. ¹⁶ Kaduwu Israyilaye kadaa jawal Ala Kəmanjayero kalakciyi. ¹⁷ Tidə ro-a kənduwo-a Nawi Iliyayelan Kəmadəa burwoje ise bawaso-a tadawanjaso-a soloji, am ansiya Alaye ye hangal jirewuyero kalakciyi. Adəgaima Kəmadəro jamaa dabbarjiyi,» yeno. ¹⁸ Amma

* **1:15** 1.15 Bare diben bi mbal fimaa canni - Ala tia jauro cədana nangaro.

Jakariyaye malaiyadəro: «Awiawin mana adəa jirero nokki? Akko wu kiarinəkkəna, kamuni ye kəmurjojanadə,» yeno. ¹⁹ Daji malaiyadəye tiro: «Wuma Jibərilla fuwu Alayen dadumadə wo. Tima wua nanəmbo lawar kəji adəa njukkudəkkoro sunodo. ²⁰ Amma manani yasarammidə, har awo ani wakkajaidəro, mədək namməme mana dimbaworo walləmi. Awo wulnjəgəkkəna adə sanju cədiya, tabbatto wakkaji.» ²¹ Jama Jakariyaa gurejai ngai duwon, na darajaadən jauro tussənadəa ajapkerə. ²² Kiluwunniya, mana tayiro njəddo tiro tiyero. Jamadə awo ajabba laa na darajaalan tiro fəledəgənaro asuyera. Muwamuwan gənia, tayiro rakce manajiyiwawo, mədək napkeno. ²³ Kida nanfimanne sanju kerənniya, fadoro wallada.

²⁴ Ngawo kawu aniyen kamunju Alisabatu curo ngoyeno. Kəndawu uwuro kuwulero kəlanju cakke karwunjun: ²⁵ «Akko ser Kəmande səddəna. Kawu anin kanjimərinju wuro fəlesiyə dawu amben nanguni cuttuluwuna,» yeno.

Lawar tambo Isaye

²⁶ Alisabatu curo ngojanaye kəndawu arakkua Ala malaiya Jibərillaa bəla Najarat cani cidi Galileyədəro cunode ²⁷ na fero kəlayakku laa təmajinju† kaduwu Mai Daudaye laa cunju Isuwuyero leyeno. Ferodə cunju Meram. ²⁸ Malaiyadə na Merambero ise tiro: «Wuse,

† **1:27** 1.27 təmajinju - Kəla ada yaudiyayen Meram jiremaro kamu Isuwuye, amma koro yaye ti-a rokko dəganni.

ni Kəmande jaurō barga dəm̄njəgənamadə! Kəmadə ni-a rokko,» yeno. ²⁹ Merambe hangalnju kəla lewa adəyən jaurō cije awi maananjuro kəlanju cuwori duwon, ³⁰ malaiyadəye tiro: «Meram, bare rinəm̄mi, Ala niro barga dəm̄njəgəna. ³¹ Akko curo ngonəme tada kongwa yambəmi, tiro cu Isa yakke. ³² Ti kam darajaaro walje tia Tada Mai Samemayelan bowojai. Ala Kəmande tiro kərmai kaarinju Mai Daudayedəa ci. ³³ Adəgaima jama Yakubayea‡ har abadaro cunodi, kərmainju ye təmmaro ceriwawo.» ³⁴ Daji Merambe malaiyadəro: «Awiawin attə yoji, wu ngaltema kwa nokkənīdə?» cəne tia kiworo. ³⁵ Malaiyadəye tiro: «Ruhu Alaye kəlanəm̄bo jəpciye kənduwo Mai Samemaye nia fofou gairo jannji. Adə nangaro tada tayir nilan tambīdəa *Tada Alayelan bowojai. ³⁶ Akko kəraminəm̄ Alisabatu ye nankəm̄urjonjun curo ngojəna. Kamu rakce cambiwawo canīdə, kərma curonju kəndawu arakkuyea. ³⁷ None, awima Alaro tiy-eri bawo!» ³⁸ Merambe: «Wu kanji Kəmandeye. Kəla mananəm̄ben wakkajo!» yeno. Daji malaiyadə tia kolje sapkadan.

Kalmaram: Tada Alaye

Bargaande Isa Alaa Bawanjulan bowoyeno. Kəmande Ala ye Isa Almasiwudəa Tadanjulan bowoyeno. Nonowo, Aladə adamgəna gəni, tidə ruhu, maananjudə tiyinju bawo. Tambo Isayedə, kənduwo Ruhu Alaye fero kəlayakku kwa nojənniro jəpciye curo ngoje Isaa kembo.

‡ **1:33** 1.33 jama Yakubaye - Israyilawu.

Adəgainin Isa kambo walyeno. Kam fi yaye dunia adən bawa adamgəna cədana, amma tambonju jauro ajabba nangaro Isa bawa adamgəna cədanni. Nawi Adamdə, Ala tia alakkeno, koro andi samma ye adamgəna ti gai, amma Bargaande Isa Alayen kadio. Adəma nangaro Isaa Tada Alayelan bowojai.

Nangi rəpta Merambe Alisabaturu

³⁹ Yim anin Meram cije duwaduwan bəla cidi Yahudaye curo kauwa kura kurayen dəgana laaro leje ⁴⁰ fado Jakariyayero ngaye Alisabaturu salamgeyeno. ⁴¹ Alisabatu salamnjudəa fangenniya, tada curonjuyedə moji kido. Ruhu Alaye Alisabaturu jəpciye ⁴² kowo dunoaro sapce: «Curo kamuwayen nima bargaa wo, tada curonəmbədə ye bargaa! ⁴³ Koro awiro gəle Kəmande wuro ser sədde, har ya Kəmaniye naniro isidə? ⁴⁴ Akko salamməmdəa fangekkəniyama, tada curoniyedə karwukəjiro moji kido. ⁴⁵ Awo Kəmande niro wulnjəgənədə wakkajiro mərsanəmmədə, barganəm!» yeno.

Aiya Merambe

⁴⁶ Daji Merambe:

«Karwuni Kəmandea jajakci,

⁴⁷ roni Ala Njəkkayimanilan kəji fanji.

⁴⁸ Wu kanjinjudəa curo nantalaaniyen§ surune ngurnosəna.

§ 1:48 1.48 nantalaani - Ti talaa ye, kəlanjua awimaro ngojənni ye.

Na adən fuwun am jaman sammaye wua bargaan bowosai,

⁴⁹ Mai Kənduwoma ser kura wuro səddəna nangaro.

Cunju darajaa.

⁵⁰ «Jaman kureyen tai jaman ngusoro kanjimarınju am tia rijanaro fəlejiyi.

⁵¹ Kəmande mukkonjun kərmai fəleje, am karwunjan rokuraa tarjəna.

⁵² Maiyaso kərmailan cəsaye səlje, talaawaso yea darajaaro cədəna.

⁵³ Am kənanjaasoa awo ngəlan ambaje, gariwuwaso yea mukko dea dujəna.

⁵⁴ Kəmande kanjimarınju fəledu koljənni, kanjinju Israyilaa banajəgəna,

⁵⁵ amwurawande Nawi Ibrahim-a kaduwunju har abada-aro wuljəgənədə gai.»

⁵⁶ Meram fado Alisabatuyen kəndawu yakku gairo napkenniya, fannjuro wallada.

Tambo Nawi Yahayaye

⁵⁷ Alisabatu sanju njamboye kidənniya, tada kongwa kembo. ⁵⁸ Am fannjuye-a

kəmaskiyanju-a ser kura Kəmande tiro cəddənədəa fangeranniya, karwukəjinja tiro fəleyeyera. ⁵⁹ Kawu wuskua jama kajanjuro

kadiranniya, tiro cu bawanju Jakariyaye njakko mayera, ⁶⁰ amma yanjuye: «A'a, tia Yahayalan bowojai,» yeno. ⁶¹ Tayiye tiro: «Wunduma curo kəramiyanəmben cu adəa bawo!» yera.

⁶² Daji muwamuwan bawanjuro cu fi tadadəro

cakkiya cəraworo keworo. ⁶³ Jakariya allo cuwore tilan “Cunju Yahaya” ruwuyenniya, tayi samma ajapkera. ⁶⁴ Sadəman Jakariya ci ye cuwande, təlamnju ye wuide, Alaa cungoriario mana badiyeno. ⁶⁵ Daji kəmaskiyanja samma riyera, koro lawar adə cidinja Yahudiyaye kauwa kura kuraa sammaro tatargaada. ⁶⁶ Jama adəa fanjana samma karwunjan rojana, amanjaro: «Tadaana adə, awiro gəle walji?» cani. Fagatto mukko Kəmandeyedə* tilan kərga.

Nawinawi Jakariyaye

⁶⁷ Daji Ruhu Alaye Jakariyaro jəpciye nawinawi cəde:

⁶⁸ «Ala Kəma Israyilawuyedəa yungoriyo!

Nguwu jamanjuyero ngaye tayia merujəna,

⁶⁹ andiro curo kaduwu kanjinju Mai Daudayen Njəkkayima kənduwoa galasaana.

⁷⁰ Kəmande kuren ci nawiyanju kərejənayen wuljənadə gai,

⁷¹ mukko kəladowande-a waduwunde samma-ayen samoye

⁷² amannju bargaa koljənnilan amwurawandero kanjimərinju fəlejiji.

⁷³ Akko kansi duwon bawande Nawı Ibrahimbo jəbbunadə:

⁷⁴ Mukko kəladowandeyen andia samoyiya, andi ye ridu bawoaro rangiye tia gaiye

⁷⁵ fuwunjun nanmumin-a jire-alan kawunde samman tiro ambətkəiye.

* **1:66** 1.66 mukko Kəmandeye - Kərməinju.

- 76 «Ni ye tadanidə, nia nawi Mai Samemayen bowonjai.
 Kəmadən fuwunno lenəme tiro jawal dab-bargəmi,
 77 jamanjuro biwunja gawurduyen njəkkawodəa isanogəmi.
 78 Ala Kəmande kanjimarima ye, serma ye nangaro,
 cakke Nur Kudoma nandero samelan ise
 79 am duwu-a kaudi karmoye-alan dasaanadəa wassi,
 koro andiro jawal nanlewayedəa fəlesagai.»

80 Adəgaima tadadə wuraji ye, Ruhu Alayen dunoaji ye, har yim jama Israyilayero fəledəgənarə karaan kərga.

2

Tambo Isaye *(Mat 1.18-25)*

¹ Jaman adən Kaiser* Agustas wada ce am larduwanjuye sammaa komja yeno. ² Sa kom burwoye adəa cadidən, Kəriniiyus tima gomna cidi Siriyaye wo. ³ Daji am samma bəlanja bəlanjaro tayia komjaro leyera. ⁴ Ngaima duwon Isuwu ye, ti kaduwu Mai Daudaye nangaro, bəla Najarat cidi Galileyelan cije bəla Mai Daudaye Baitalami cani cidi Yahudiyayedəro leji cəne ⁵ təmajinju Meram curoadəa ngoje tayia komjaro kallo leyera. ⁶ Tayi Baitalamilan duwon, Merambe sanju njamboye kidənniya, ⁷ tada kongwa

* **2:1** 2.1 Kaiser - Gomna kura Rombe.

karuro kembo. Kusottoramnin[†] na jəpturam cawandənni nangaro, Meram tia jenen kəleje curo kalwo kəmboram ləmannayen sənayeno.

Səniya-a malaiyawa-a

⁸ Cidi adən səniya laa karaan dasaana ləmannanja bune gurejai duwon, ⁹ malaiya Kəmandeye laa tayiro fəlediye daraja Kəmandeye nur gai tayia wasse dirije kəlyenniya, tai dajane riyera. ¹⁰ Amma malaiyadəye tayiro: «Bare rinuwwi, akko kawuɾi kəji nayiro wulnjagakki, kawuɾi duwon jama sammaye karwu kəjijiyidə. ¹¹ Ku bəla Mai Daudayen Njəkkayimando tambəna. Tima Almasiwu Kəmadə wo! ¹² Akko awo nayiro naptu alamaye cədidə: Timal jenen kəleyada curo kalwo kəmboram ləmannayen bowada nagəwi,» yeno. ¹³ Sadəman malaiyadəro malaiyawa kəriwuwu Kəmandeye kəldagane Alaa congorəne: ¹⁴ «Samelan Alaro daraja tio, dunia yen am ngurnojənaro nanlewa jəpcuwo!» yera.

¹⁵ Malaiyawadə tayia koljane samero wal-ladaranniya, səniyadəye kattenjan: «Ciniyo Baitalamiro leniyo, awo wakkaje Kəmande andiro isanosaana adəa ruiyo!» yera. ¹⁶ Daji duwaduwan lejane Meram-a Isuwu-a timal curo kalwo kəmboram ləmannayen bowadadə-aa nayeyera. ¹⁷ Tia kerunniya, tayi ye awo malaiyadə kəla tadadəyen tayiro wuljəgənədəa

[†] 2:7 2.7 kusottoram - Jaman adən na kusottorambədən amdə ye soro sameyelan, ləmannadə ye cidiyalan dasayi.

isanoyera. ¹⁸ Am lawar səniyadə tayiro wuljaanadəa fanjanadə nga ajapkerə. ¹⁹ Meram ye awo ani sammaa karwunjun rojəna tayia takci kərga. ²⁰ Daji awo malaiyadə tayiro wuljəgəna sammaa kalkallo fanjana ye caruna ye nangaro, səniyadə Alaa congorəne tiro daraja cadiaro karaanjaro walladara.

²¹ Kawu mawua yim tadadəa kajaduye kidənniya, tiro cu Isa kesakko, cu duwon malaiyadə kawu yanju curo ngojiro wuljənədə.

Isaa Kəmandero saduwu

²² Kəla Attaura Nawi Musayen sanja tayirro walduye‡ kidənniya, Isuwu-a Meram-a tadadəa ngojane Kəmandero saduwuro Jerujalembə ke-sado, ²³ Attauralan ruwuwadadə gai: «Tada kongwa karu tambəna nguson Kəmandeyero waljo!»† ²⁴ Koro sadaa yea kəla awo Attauralan wuldənədəyen kedo: «Bullam yindi bi tattawar sanana yindi.»†

²⁵ Sa adən Jerujalemlan kam laa mbeji, cunju Simiyon. Tidə jirema ye, adinma ye, sa simalo jama Israyilaye cinduyədəa gureji, koro Ruhu Alaye tilan kərga. ²⁶ Caman Ruhu Alayedə tiro Almasiwu Kəmandeyədəa curunni duwon nuiwawo wuljəgəna. ²⁷ Ngaima duwon Ruhu Alayedə Simiyonna cakke balballa Fado Alayero kərgawo. Isuwu-a Meram-a awo Attaura wuljənədəa dioro Isaa kewudənniya, ²⁸ Simiyon tia nganjiro ngoje Alaa cungere:

‡ **2:22** 2.22 sanja tayirro walduye - Tada tambənaye kawu fidewua, ya nguson Fado Alayero leje sadaa cədi. † **2:23** 2.23 NL 13.2, 12 † **2:24** 2.24 Lew 12.6-8

- 29 «Kəmande, wuro wulsəgəmmadə gai,
 kərma wu kanjinəm̄ba kolsəne kəlewan
 nukko!
- 30 Akko njəkkawonəm̄ simmin rukkəna,
 31 njəkkawo duwon fuwu jama duniaye sam-
 mayen dabbarnəmmadə.
- 32 Adə jama kərdiyayero nur Alaye njukkudoma
 ye,
 jamanəm̄ Israyilawuyero daraja njoma ye,»
 yeno.

33 Bawanju-a yanju-a awo kəlanjun
 wuljənadəa fangeranniya, ajapkerə. 34 Simiyon
 tayiro barga dəp̄ciye Merambo: «Akko Ala
 kədarjəna tada adə nangaro curo jama
 Israyilawuyen am kada ye cijai, kada ye casuri.
 Ti naptu alama waadaye cədi, 35 karwu am
 kadayen gəraada federo culuwo. Nidə ye,
 kashagar karwunəm̄ sukci,» yeno.

36 Nadən nawi kamuye laa ye mbeji, cunju
 Hannatu. Ti fero Fanuwelle ye, kaduwu Asherre
 ye. Kawu ngəwu juwuna, kəlayakkun kwanju-a
 rokko kərwu tulturro napkenniya, 37 kwadə ba-
 woyeno, ngawo adəyen runju napce, har kərwu
 fiskun lukko dewun kiwando. Ngaltəma Fado
 Alayedəa koljənni, asem-a moduwa-a cədilən
 bune-a kausu-a Alaa ambəcciyi kərga. 38 Sa
 adən Hannatu ye ise Alaro ardije kəla tadadəyen
 am duwon Jerujalem merudu gurejai samməro
 mana kiddo.

39 Daji kəla wada Kəmandeyen awo samməa
 kedənniya, Isuwu-a Meram-a bəlanja Najaratte
 cidi Galileyero walladara. 40 Adəgaima tadadə

wuraji ye, dunoaji ye, jauru rashiduji ye, koro barga Alaye tilan kerga.

Isa kærwu mewun yindinna Fado Alayen

⁴¹ Saa nguson Isaye bawanju-a yanju-a Jerujalembo sala Laya Njækkayirambero lejai.

⁴² Ngai duwon Isa kærwunju mewun yindinŠ kidænnya, kæla adayen kallo saladæro leyera.

⁴³ Ngawo sala kojænayen, fadoro wal dai duwon, nojannilan tada Isadæ Jerujalemnin napkeno.

⁴⁴ Ti dawu jamadæyen cane ledu kawu falle kedænnya, curo kæramiyanja-a sawawanja-ayen tia madu badiyera. ⁴⁵ Cawandænnidæ, Jerujalembo tia maduro walladara.

⁴⁶ Ngawo kawu yakkuyen Isa Fado Alayen dawu malæmbayen napkada tayia kærænji ye, cu-

wori ye nayeyera. ⁴⁷ Am tia kærændu cad i samma kæla hangalkæjinju-a jaawunju-ayen ajapcana.

⁴⁸ Bawanju-a yanju-a tia kerunnya, jauru ajapcane yanjuye tiro: «Tadani, awiro adæa andiro seddæm? Wu-a bawanæm-a hangalnde nga cijæna nia manjiye,» yeno. ⁴⁹ Isaye tayiro:

«Awiro wua masew? Fado Bawaniyedæn naptudæ wuro wajipdæro nonuwwi wa?» yeno.

⁵⁰ Amma mananju adæa asujanni.

⁵¹ Daji Isa tayia jægane kallo bæla Najarattero waldane mananja ngoji kerga. Yanju awo ani samma karwunjun royeno. ⁵² Adægaima Isa

wuraji ye, rashiduji ye, na Alaye-a ambe-an ardiya cuwandi ye kerga.

Š 2:42 2.42 Isa kærwunju mewun yindin - Kæla ada salayedæn kærwu adæman jairo yaudiyaye samma rakcane ibada dio badiyera.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

*Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Yah 1.19-28)*

¹ Nodo Kaisar* Tiberiyasse saa kənmewu wuria Buntus Bilatus gomna cidi Yahudiyaye, Hirudus ye mai Galileye, awanjugəna Filibus ye mai cidi Ituriyaye-a Tarakunitisse-aye, Lisaniyas ye mai Abileneye, ² koro Annas-a Kaifas-a ye wurawa rimannaye. Jaman adən mana Alaye karaan Nawi Yahaya tada Jakariyayero jəpkeyeno. ³ Daji Yahaya cidi bərəm Jordaniye sammaa jəgane jamaro kawuri cədde kasala tuwaye biwuwa gawurduye wormaji kərga. ⁴ Adəgaima awo Nawi Ishaya curo kitawunjuyen ruwujənədə wakkayeno. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!

⁵ Ngorso rəpkadaro walja,
kəri-a kau-aso ye sanaadaro walja.
Jawal kəriyadaso cəkko walja,
batti ye tassa.

⁶ Ngainin adamgəna samma njəkkawo Alayedəa carui,”
cəne wormaji.» †

⁷ Jama kada na Yahayayero tayiro kasala tuwaye cəddoro isai duwon, Yahayaye tayiro:

* **3:1** 3.1 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **3:6** 3.4-6 Ish 40.3-5

«Nayi kaduwu fusiyyeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja? ⁸ Awo tuwa jireye fəlejiyisoa dewo! Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji. ⁹ Akko kərmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai,» yeno.

¹⁰ Daji jama captanadəye tiro: «Awi gəle diye?» cane tia keworo. ¹¹ Yahayaye tayiro: «Kam nanjun gəmajə yindiadə kam cədanniro fal co, koro kam nanjun kəmboadə ye ngai cədo!» yeno. ¹² Akki mowomaso ye tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isane tiro: «Sayinna, awi gəle diye?» cane tia keworo. ¹³ Tayiro: «Bare awo wowom wulnjaanadəa kojənarə mowuwwi!» yeno. ¹⁴ Koro sojiya ye tiro: «Andi nda, awi gəle diye?» cane tia keworənniya, tayiro: «Bare dunon bi jirenambun wuxi kambe mowuwwi, amma kəla biyandoyen danowo!» yeno.

¹⁵ Jamadə təmanjaa karwunjan Yahayama wa Almasiwudə woro cawori duwon, ¹⁶ Yahayaye tayi sammaro: «Wu ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuyə wuiduma tikkəni isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala njaddi. ¹⁷ Akko mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjuyero ise algama-a kalari-a firji. Algamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalariidəa kannu təmmaro nuiwawolan warji,» yeno. ¹⁸ Adəgaima mana kadan Yahaya jamadəa galaje

tayiro kawuri kəji Alayedəa wulyeyeno.

¹⁹ Calan Yahaya Mai Hirudusso kamu yan-
jugənayə Ya Hirudiyaa kamuro cəmowona-a
awo diwi kada cədənədə-a nangaro jəkkədəna.

²⁰ Daji Mai Hirudus biwunjuro biwu gade
cərgane Yahayaa kosoro kekko.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu

(Mat 3.13-17; Mar 1.9-11)

²¹ Jaman Nawi Yahaya jama sammaro kasala
tuwaye cəddidən, Isa yero kasala kiddo.
Daji Isa moduwa cədi duwon, same farakko
fərəmde ²² Ruhu Alaye alama bullam gai tiro
jəpciye samelan kowo nukce: «Nima Tadani
wo, njəraakkəna. Niramnin jauru karwuni
kəjjəna!» yeno.

Kaariya Isaye

(Mat 1.1-17)

²³ Isa kərwunju fiakku gai duwon, kidanju
badiyeno. Jamadə tia tada Isuwuyero ngoyera.
Isuwudə tada Eliye, ²⁴ Eli ye tada Mattaye,
Matta ye tada Lewiye, Lewi ye tada Malkiye,
Malki ye tada Jannaye, Janna ye tada Isuwuye,
²⁵ Isuwu ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada
Amosse, Amos ye tada Nahumbe, Nahum ye
tada Esliye, Esli ye tada Naggaiye, ²⁶ Naggai ye
tada Maatte, Maat ye tada Mattatiyaye, Mattatiya
ye tada Semeyinne, Semeyin ye tada Yosakke,
Yosak ye tada Yodaye, ²⁷ Yoda ye tada Yohanaye,
Yohana ye tada Resaye, Resa ye tada Jorobabelle,
Jorobabel ye tada Sheyaltiyelle, Sheyaltiyel ye
tada Neriye, ²⁸ Neri ye tada Malkiye, Malki ye
tada Addiye, Addi ye tada Kosambe, Kosam ye

tada Almadamaye, Almadama ye tada Yeriye,²⁹ Yeri ye tada Yushawuye, Yushawu ye tada Aliyejerre, Aliyejer ye tada Yerimaye, Yerima ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye,³⁰ Lewi ye tada Simiyonne, Simiyon ye tada Yahudaye, Yahuda ye tada Isuwuye, Isuwu ye tada Jonamiye, Jonami ye tada Aliyakimbe,³¹ Aliyakim ye tada Malayaye, Malaya ye tada Mannaye, Manna ye tada Mattataye, Mattata ye tada Natanne, Natan ye tada Mai Daudaye,³² Mai Dauda ye tada Yisaiye, Yisai ye tada Abidaye, Abida ye tada Bowosse, Bowos ye tada Salmonne, Salmon ye tada Nashonne,³³ Nashon ye tada Aminadabbe, Aminadab ye tada Adaminne, Adamin ye tada Arambe, Aram ye tada Hesronne, Hesron ye tada Feresse, Feres ye tada Yahudaye,³⁴ Yahuda ye tada Yakubaye, Yakuba ye tada Isakuye, Isaku ye tada Nawi Ibrahimbe, Nawi Ibrahim ye tada Tarahuye, Tarahu ye tada Nahorre,³⁵ Nahor ye tada Serukke, Seruk ye tada Rewuye, Rewu ye tada Felekke, Felek ye tada Abiruye, Abiru ye tada Shelaye,³⁶ Shela ye tada Kenanne, Kenan ye tada Arfajadde, Arfajad ye tada Samuye, Samu ye tada Nawi Nuhuye, Nawi Nuhu ye tada Lamekke,³⁷ Lamek ye tada Matusalembe, Matusalem ye tada Idərisaye, Idərisa ye tada Jaredde, Jared ye tada Mahalalelle, Mahalalal ye tada Kenanne,³⁸ Kenan ye tada Yenosse, Yenos ye tada Shituye, Shitu ye tada Nawi Adambe, Nawi Adam ye Alaye.

Yiwulisse Isaa jaraptu
(*Mat 4.1-11; Mar 1.12-13*)

¹ Ruhu Alaye Isalan dægana duwon, Isa bëräm Jordaniye kolje Ruhu Alaye tia simojiye karaa dëriro culuwe ² kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kërğa. Yim anin Isa awima juwunni, ngawo adøyen këna tia kida. ³ Daji Yiwulisse tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye adëro wulgëne këmboro waljo!» yeno. ⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwada: "Kam këmbo baslan gëni dëgai,"»† yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia na toři laaro cade samdän tiro larduwa duniaye sammaa fëleyeyenniya, tiro: ⁶ «Kënduwo-a daraja-a larduwa ani sammayedäa niro njikki. Awo ania wuro sadëna, wu ye kam raakkënaro tayia yikki. ⁷ Wuro sujada säddëmia, ani samma kaanëmbo waljai,» yeno. ⁸ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwada: "Ala Këmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambëtkëgëne!"»† yeno.

⁹ Koro yaye Yiwulis tia Jerujalemba cade loiloiram Fado Alayen gënayenniya, tiro: «Ni Tada Alayea, na adän säktëne cidiro yukkure! ¹⁰ Awoa kitawulan ruuwada: "Ala malaiyawanjuro wada ce nia njariwi," ¹¹ koro: "Nia mukkonjan kamnjagai bare sinëm kauro gëmdëgänni,"»† yeno. ¹² Isaye tiro kalakciye: «A'a, kitawu ye wuljëna: "Bare Ala Këmandea rijammëmmi!"»† yeno. ¹³ Tia jarapce kerënniya, Yiwulis tia har sa gade laaro kolyeno.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

† **4:4** 4.4 SK 8.3 † **4:8** 4.8 SK 6.13 † **4:11** 4.10-11 Jaw 91.11-12

† **4:12** 4.12 SK 6.16

*Isaye kidanju badidu**(Mat 4.12-17; Mar 1.14-15)*

¹⁴ Daji Isa kənduwo Ruhu Alayea cidi Galilejero wallada. Lawarnju ye lardu sammaro tatargaada. ¹⁵ Dandal dandallo leje jamaa alamgenniya, wunduso tia jajakkeno.

*Am bəla Najaratte Isaa wadu**(Mat 13.53-58; Mar 6.1-6)*

¹⁶ Ngai duwon Isa Najarat bəla wurajənadəro kadio. Kəla adanjuyen yim tustuyea dandallo ngaye jamadəro kəra njəddoro cije dayeno. ¹⁷ Tiro kitawu Nawi Ishayaye cade kayenniya, na adə ruwuwadadəa kiwando. Tiye:

¹⁸ «Ruhu Kəmandeye wulan kərga, tima kawuri kəji talaawaro wulgəkkoro wua galasəna nangaro.

Am cadane kərearo waljanaro nankam kəlaye cawandi,

kambuwa yero sim cawandi wulduwuro wua sinodo.

Koro am curo jəktuyen dasaanaye asərnja jak-turo wua sinodo.

¹⁹ Ngaima “Sa ser Kəmandeye fandoye cədəna!” jamaro wulgəkke wormaduro kadikko,»† yeno.

²⁰ Daji kitawudəa jakce kistuwumadəro kalakciye napkeno.* Am samma dandaldən tiro sim fijaana duwon, ²¹ tayiro: «Kuma awo kitawulan ruwuwada səmondon fanuwwa adə

† **4:19** 4.18-19 Ish 61.1-2* **4:20** 4.20 napkeno - Sayinna

napcəna duwon, jamadəa alamdu badiji.

wakkajəna,» yeno. ²² Tayi samma kəla mana serra cinjun culuwuna adəyən ajarpəne tia jajakcane amanjaro: «A! Kam attə tada Isuwuyedəma, gəna?» cani. ²³ Daji Isaye tayiro: «Fagatto karau adəa sədduwe: “Karwunma, kəlanəm isangaane!” Koro wuro: “Awo ajabba ajabba bəрни Kafarnaamben dimma faniyenadəa bəlande yen de, ruiye!” nuwi. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, nawi fimaa bəla wurajənalən kasaccanni.

²⁵ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren jaman Nawi Iliyaen lardu Israyilayen kamuwa kwa faccaanaa kada mbeji, koro kərwu yakku redaaro ingi duro waje lardu sammaro kəna kura kərgawo. ²⁶ Adə yaye kamu kwa faccəgənaa laa bəla Sarepta lardu Sidonnedəro† gənia, Ala Nawi Iliyaa na wundunjamayero cunodənni. ²⁷ Koro jaman Nawi Iliyasayen lardu Israyilayen am barasua kada mbeji. Adə yaye Naaman kam lardu Siriyayea‡ gənia, Nawi Iliyasa wundunjamaa isangajəgənni,» yeno. ²⁸ Adəa fangeranniya, am dandalnin dasaana samma tiro fum gərgayeyera. ²⁹ Cijane tia cadane ngawo bəlayero cattuluwe ci kau kura bəlanja kəladən garjanadəyero kesado. Nadən tia cidiyaro gəptuwu majai duwon, ³⁰ Isa dawunjayen reje koje leyeno.

*Isaye kam karuwaa isangaduwa
(Mar 1.21-28)*

† **4:26** 4.26 lardu Sidonne - Lardu yaudiyaye gəni, kərdiyaye.

‡ **4:27** 4.27 lardu Siriyaye - Lardu kərdiyaye.

³¹ Daji Isa bærni Kafarnaambe cidi Galileyero kadio. Yim tustuye kidænnya, dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. ³² Jamadæ alam-dunjudæa ajapkera, kænduwoaro manaji nangaro. ³³ Curo dandaldæyen karuwama laa mbeji, kamdæ burwu dunoaro cakke: ³⁴ «A! Isa kam Najaratte, awi lambonæm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjækkæna, nima Tayir Alayedæ wo!»[§] yeno. ³⁵ Amma Isa sedandæro jækkade mana dapciye: «Cinæm jange kamdæa kolle luwe!» yeno. Sedandæ kamdæa dawunjan cidiro yapkeyenniya, tia lorujænnin kolje kiluwo. ³⁶ Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attæ mana jiri fi? Kænduwoaro sedansoro wada ciya, caluwi!» cani. ³⁷ Lawar Isaye cididæ ngaro tatargaada.

Isaye am ngæwua isangaduwo

(Mat 8.14-17; Mar 1.29-39)

³⁸ Isa dandaldæn kiluwunnya, fado Simannero leyeno. Ya kæsai Simannedæ dondi, kange tia jauru cædana. Daji Isaro lawarnju wulyeyer-anniya, ³⁹ ise tiro ngujiye kangedæro kikkado. Kangedæ tia kolje, ya kæsai ye sadæman cije tayia sosayeno.

⁴⁰ Kængal kikkurunnya, amnja dondi kasuwa jiri jiria sammaa na Isayero kewudo. Wundunja yayero mukko gænajiye isangayeyeno. ⁴¹ Sedanna ye am ngæwun caluwe yiljaiaro: «A! Ni Tada Alaye!» cani. Amma Isa tayiro jækkade manadu amarjægænni, ti Almasiwuro nojana nangaro.

§ 4:34 4.34 Tayir Alayedæ - Biwubawoma, am gade-a gade.

⁴² Wajənanjua suwa ləp Isa cije culuwe na wunduma baworo leyeno. Am ngəwu tia madaro keluwo. Kewandənniya, bare tayia koljənniro tia roduro mayera. ⁴³ Amma Isaye tayiro: «Dole bəlawə gadero lekke kawuri kəji nodo bargaa Alayedəa wulgəkki. Adəma nangaro Ala wua sinodo,» yeno. ⁴⁴ Adəgaima cidi Yahudiyaye yen dandalnjan jamaro kawuri kəjidəa wulyeyeno.

5

Isaye fuwuranju burwoyeyə bowodu (Mat 4.18-22; Mar 1.16-20)

¹ Yim laa Isa ci bərəm Genesaretten daada, am ngəwu ye mana Alaye fanduro gəgərəptagane tia kimiccagai ngai duwon, ² maara yindi ci ingidəyen tuwada kiro. Buni tawudə jəpcana, karenja buni taye tuldu cadi. ³ Daji Isa leje maara Simannedəro ngaye tiro: «Ci ingidəyen ganaro lene!» yeno. Ngai kidənniya, Isa ci maaradəyen napce koro yaye jamadəa alamdu badiyeno.

⁴ Mana cəde kerənniya, Simanno: «Maaradəa na kuruwuro yade, buni taramndo figənowo buni taiwo!» yeno. ⁵ Simanne tiro: «Maləm, bune farai ngənəptiye diyenason, awima taiyende! Amma wulsəgəmmadəro, buni taramdəa ingidəro figəkki,» yeno. ⁶ Fiyeyeranniya, buni kada kadami cadane, har buni taramnjadə kakamdu badiyeno. ⁷ Daji amanja maara toyedəa mukkon cəgapcane isa tayia banajaaro bowoyera. Isane maara

yindi sammaa bunin kek casəmbəre, har maara yindiso ləpturo mayera.

⁸ Siman tiro Biturus canidə adəa kirunniya, fuwu Isayen tungurumje: «Kəma, marne nani kolle! Wu biwuma, diye!» yeno. ⁹ Awoa ti-a am rokkonjuye-aso kəla buni ngəwu cadanadəyen ajapkera. ¹⁰ Koro sawawanju kidaye Yakuba-a Yahaya-a tadawa Jabadiye ye ajapkera. Daji Isaye Simanno: «Bare rinəmmi, kua adən fuwun kam tamaro walləmi!»* yeno. ¹¹ Maaranja ci ingiyero kewudənniya, awonja sammaa koljane tia geya.

*Isaye kam barasua isangaduwu
(Mat 8.1-4; Mar 1.40-45)*

¹² Isa bəla laan duwon, kam laa tiyinju ngan barasua mbeji. Isaa kirunniya, fədəryero tənde tia lowoje: «Kəma, raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. ¹³ Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. Sadəman barasudə tia kolyeno. ¹⁴ Daji Isa tiro wada ce: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi, amma lene rimandəro fəledəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!» yeno. ¹⁵ Adəson lawar Isaye cayea kojənarə ndarasoro tatargaada. Am kada kadami tia kərəndu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro capkadara. ¹⁶ Amma Isa ngəwusoro karaa wunduma baworo leje moduwa cədi.

* **5:10** 5.10 kam tama - Kam duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majidə.

*Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu
(Mat 9.1-8; Mar 2.1-12)*

¹⁷ Yim laa Isa fado laan jamaa alamdu cadi duwon, Farisawa-a malamba Attauraye-a nadan napkada ye mbeji. Tayida belawa samma cidi Galileye-a Yahudiyaye-a barni Jerujalembe-alan isana, koro na Isayen kanduwo Kamandeye am dondi isangaduwuye mbeji. ¹⁸ Daji am laa kam tiyi nunaa kela benaramben ngojane kadira. Kamdaa cawude fuwu Isayen ganajai cane mayerason, ¹⁹ jama captana nangaro rakcane nanjuro isaiwawoda, daji sorodero jawane kajane kamdaa kela benaramnjuyen dawu jamayen fuwu Isayero sayeyera. ²⁰ Isa kambarsenja kirunniya, kamdaro: «Kam, biwunam gawurdana,» yeno.

²¹ Daji malamba Attauraye-a Farisawa-ada karwunjan: «Wundu gale kam Alaa gaskajana atta? Ala gania, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» cani. ²² Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiwo karwundon ngai wulluwida? ²³ Ndaso gale budu wo: “Biwunam gawurdana” wulduma ra “Cine lene!” wulduma? ²⁴ Nonowo, Tada Kambeda† nanjun kanduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadaro: «Niro wulnjagakki, cine benarammam ngone fannambo lene!» yeno. ²⁵ Sadaman kamda fuwu jamadayen cije benaramnju ngoje Alaa cungoriaro fannjuro leyeno. ²⁶ Tayi samma jauro

† 5:24 5.24 Tada Kambeda - Isa kela Tada Kambedayen manajiya, kelanjuman manaji.

ajapcane rijane Alaa congorøne: «Ku awo ajabba ajabba ruiyena!» yera.

Isaye Lewia bowodu

(Mat 9.9-13; Mar 2.13-17)

²⁷ Ngawo adøyen Isa culuwe akki mowoma laa cunju Lewi kidaramnjun napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua sægai!» yenniya, ²⁸ cije kare sammaa kolje tia giya.

²⁹ Daji Lewi fannjun Isaro masøna kura dab-baryeyeno. Akki mowomaso-a am gadeso-a kada ye Isa-a fuwurawanju-a rokko masøna dioro napkera. ³⁰ Farisawa-a malømbanja Attauraye-a adøa kerunniya, karwunja waje fuwurawanju: «Awirowo akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masøna diwidø?» yera. ³¹ Isaye tayiro: «Kam dondi gønia, kam ngadø lowotor maji-wawo. ³² Jiremasoa gøni, biwumasoa bowokke tuwa cadoro kadikko,» yeno.

Kambiwu køla asemben

(Mat 9.14-17; Mar 2.18-22)

³³ Am laaye Isaro: «Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a ngøwusoro asem‡ cadai ye, moduwa cadi ye, amma kaanøm jawui ye, casai ye,» yera. ³⁴ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiyaa yakkuwe asem cadai wa? ³⁵ A'a, amma sa ise mai larusayedøa dawunjan cattuluwiya, sa adøn duwon asem cadai.»

³⁶ Koro walde tayiro misal adøa cødde: «Wunduma kajømu børin karje guntu ngoje kajømu dinaro cukkududiwawo. Ngai cødia, kajømu

‡ 5:33 5.33 asem - Asem faral gøni, nafila.

bərin ye kardəna, guntu bərin ye dinadəro candənni. ³⁷ Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiwiwawo. Ngai cədia, diben bəřində satkidəa faljeŞ cidiro fidiyi, satki ye bannadi. ³⁸ A'a, amso diben bəřindəa satki bəřinno fijagai. ³⁹ Koro wunduma diben dina canadə bəřindəa majiwawo, tiye: "Diben dinadə kəji," cəni nangaro.»

6

Isa kəma yim tustuye
(*Mat 12.1-8; Mar 2.23-28*)

¹ Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəla algamaye ficcane mukkonjan kəməssane ngəro badiyera. ² Farisawa laaye tayiro: «Awi nangaro awo yim tustuyea kəndoro haramdəa diwidə?» yera. ³ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənədəa kitawulan kəranuwwi wa? ⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jəgəre amnju yero ce gewo. Rimannaro gənia, am gadero burodi sadaaye ngərodə haram!»† ⁵ Daji Isaye tayiro: «Tada Kambədə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(*Mat 12.9-14; Mar 3.1-6*)

⁶ Koro yim tustuyea laa Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. Nadən kam laa mukkonju kəmboram canaa mbeji. ⁷ Maləmba

Ş 5:37 5.37 diben bəřində satkidəa falje - Diben bəřin moĵogolje kuraro walji nangaro, satki dinadəa falji. † 6:4 6.4 1Sam 21.1-6

Attauraye-a Farisawa-a Isaro ayau gənaduwu majai nangaro hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeaman kamdəa isangayeyenoaro. ⁸ Amma Isa awo karwunjaye asuje kam mukko canaadəro: «Cine dawunden dane!» yeno. Kamdə cije dayenniya, ⁹ Isaye jamadəro: «Nayia njaworəkki, yim tustuyea ser dio ra niadiwi dioma halal wo? Ro kambe njəkkawo ra ro tuluwoma halal wo?» ¹⁰ Isa memejiaro tayi sammaa curui duwon, kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kəlewa salairo walyeno. ¹¹ Maləmba Attauraye-a Farisawa-a jairo gərgajane sawardane awo Isaro njəddoye mayera.

*Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
(Mat 10.1-4; Mar 3.13-19)*

¹² Yim anin Isa leje kəla kauyero juwane bune farai moduwa kido. ¹³ Dunia wayenniya, fuwurawanjua bowoje curonjan mewun yindin kəreje tayia kəngayambanjuro galayeno. ¹⁴ Tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkənadə, yanjugəna Andarawus, Yakuba, Yahaya, Filibus, Bartolomi, ¹⁵ Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Siman tiro kam lardunju rawoma canidə, ¹⁶ Yahusa tada Yakubaye, Yahusa Iskariyot kam fuwun aman bomaro waljənadə.

*Jawawi Isaye faya laan
(Mat 4.23-25; Mar 3.7-12)*

¹⁷ Isa kəngayambanju-a rokko kaudəlan jəpce faya laan na fuwurawanju kada captanalan dayeno. Koro jama gade jairo ngəwu bərni Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye samma-a

bərniya ci tekuye Tir so, Sidon so-alan ye
 18 mananju kərəndu-a kasuwanjan ngadu-
 aro nanjuro kadira. Am duwon karuwa tayia
 basarjaidə ngayera. 19 Jama samma Isaa leduro
 mayera, dalilnjudə kənduwo tiyinjun culuwe
 tayi sammaa isangajiyi nangaro.

Barga-a kuttu-a
(Mat 5.3-12)

20 Daji Isa fuwurawanjua niniyenniya, tayiro:

«Bargando nayi talaawadə,*
 nodo bargaa Alayedə nuwandodəro.

21 Bargando nayi kərma kənandoadə,
 fuwun kulluwidəro.
 Bargando nayi kərma yiruwidə,
 fuwun kaasu diwidəro.

22 «Am Tada Kambedə nangaro nayia wanjane
 dunjane raranjane diwindo wuljaiya, bargando!
 23 Sa adən kəji fanowo, bikke ye farnowo,
 dalilnjudə samelan mukowando jauru ngəwu
 nangaro. Nonowo, adəgaiman amwurawanja
 kureyeso nawiyaro keddo.

24 «Kuttundo nayi gəriwuwadə,
 nuwando dunialan fanduwwadəro.

25 Kuttundo nayi kərma kulluwwadə,
 fuwun kəna fanuwidəro.
 Kuttundo nayi kərma kaasu diwidə,
 fuwun karwukutta nayia njadane
 yiruwidəro.

* **6:20** 6.20 nayi talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro
 ngojənni Alaa mərsajanadə.

²⁶ «Am samma ngəlando wuljaiya, kuttundo! Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiya kattuwuyero keddo.

Kəladonəm rawo
(*Mat 5.43-48*)

²⁷ «Amma nayi manani fanuwidəro wul-njagakki, kəladowandoa rawowo, waduwun-doro ser yiddowo, ²⁸ am nayia baskunjanadəro barga dəpkənowo, koro am nayia basarn-janadə yero Alaa yukkorowo. ²⁹ Kam fərinəm marin bakcia, feri faldə yea fəlegəne. Koro kam kalwunəm gari ngojia, bare gəməjedəa dapkəmmi. ³⁰ Wundu duwon njuworənadəro ye, koro kam karenəm ngojənadəro bare yukkorəmmi. ³¹ Jiri am nayiro njaddiya raawwadə gai, nayi ye tayiro yiddowo!

³² «Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye am tayia caraanadəa caraana. ³³ Am nayiro ser njaddiro ser yidduwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye ngai cadī. ³⁴ Am nayiro njakkərəmbiro kasu yiwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye tayiro kalkal kalakcaaro amanjaro kasu cadī. ³⁵ Amma nayidə, kəladowandoa rawowo, ser yiddowo, kasu yiwiya, bare awima fanduwiro təmanuwwi. Daji mukowando ngəwuro walje, nayi ye tadawa Mai Samemayero walluwi, dalilnjudə ti am kəladowa so, sernambuwi soye serma nangaro. ³⁶ Bawando kanjimərimadə gai, nayi ye amba njunonowo!»

Bare wundumaro shara yidduwwi!
(*Mat 7.1-6*)

³⁷ «Bare wundumaro shara yidduwwi,[†] nayi yero shara njaddiwawo. Bare wundumaro ayau gənağəwwi, nayi yero ayau gənanjagaiwawo. Gawurnowo, nayi yea gawurnjai. ³⁸ Yowo, nayi yero njadi, jakka kek cəmbəřəna, har fidun fidi gairo nayiro njadi. Jiri ambo ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnjai.»

³⁹ Daji Isa tayiro misal adəa ce: «Kambu kambu kamanjua jeji wa? Tayi yindi samma bəlaaro casukkuri, mare? ⁴⁰ Fuwura maləmnjua kojənni. Amma fuwura fi yaye ngəlaro alam-gadaro waljiya, maləmnju gairo walji.

⁴¹ «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmben asunəmbawodə? ⁴² Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbə: “Sawani, kolle kaləm simməmbədəa tuluwukke,” nəmi? Mənafək! Karjəm simməmbədəa tuluwumiya duwon, daji ngəlaro rume kaləm sim kamanəmbədəa tuluwumi.

Kəska-a tadanju-a
(Mat 7.15-20; 12.33-37)

⁴³ «Kəska ngəla tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwi ye tada ngəla cakkiwawo. ⁴⁴ Kəska fi yaye tadanjuln asudi. Tarmu kolollan cadori-wawo, koro inab ye coccorilan njakcawawo. ⁴⁵ Kam ngəladə awo ngəla karwunjulan dəgana nangaro ngəla cədi, koro kam diwidə ye awo diwi karwunjulan dəgana nangaro diwi cədi.

[†] 6:37 6.37 Bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kəlandoa sharawu am gadeyero ngonuwwi.

Adəgaima awo karwulan dəganadəmaa ci man-
aji.

Misal fado tindowu yindiye

(Mat 7.24-27)

⁴⁶ «Awiro wua Kəma, Kəmalan bowosuwi, amma awo wulləkkənədə diwwawodə?
⁴⁷ Wundu duwon naniro ise manani fanje jəganamadə, nayiro camunonju fəlenjagakki.
⁴⁸ Ti alama kam soro cədandi cəne leje kuruwuro laje fərdudə kəla kauyen gənajənədə gai. Ingi bərəmbe ngəwuje fala tarje sorodə babakkenniya, wurjənni, dalilnjudə sorodə ngəlaro tədandəna nangaro. ⁴⁹ Amma kam duwon manani fanjəna jəgannimadə, ti alama kam soro fərdu bawo cidilan cədandənədə gai. Ingi bərəmbe ngəwuje fala tarje sorodə bakkenniyama, wurgada. Wurdu sorodəye jauru diwi,» yeno Isaye.

7

Isaye soji kura Rombeye kareya isangaduwwu

(Mat 8.5-13; Yah 4.43-54)

¹ Isa mananju samma jamaro cədde kerənniya, bəni Kafarnaamero leyeno.
² Nadən soji kura Rombe laa kareanju jaumaro cəraana dondi no cədi mbeji. ³ Soji kuradə lawar Isaye fangenniya, amwurawa yaudiyaye laa nanjuro cunode tia lowoja iso kareanju isangajuwo yeno. ⁴ Na Isayero kadiranniya, tia jauru lowojane: «Marne, adəa tiro yiddəmiya jussəna, ⁵ dalilnjudə jamande yaudidə cəraana,

har dandal andiro settando,» yera. ⁶ Daji Isa tayi-a rokko leyera. Isa fadodæa karængenniya, soji kuradæ sawawanju laaa na Isayero cunode tiro: «Soji kuraye yeno: “Kæma, bare suwoldæmmi, nia fannin sawo tikkæni. ⁷ Nanæmbo kændema ye tikkæni. Biya wada ye, kareani ngaji. ⁸ Wudæ cidiya kænduwo amben kærgakko, færduni yen sojiya takkæna. Falnjaro: ‘Lene!’ nækkiya, leji. Fal laaro: ‘Are!’ nækkiya, isi. Koro kareaniro: ‘Adæa de!’ nækkiya, cædi.”» ⁹ Isa adæa fangenniya, ajapce suworde jama tia jagaidæro: «Nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyeman kambæse kura adæ gai fandækkæni!» ¹⁰ Daji am soji kura cunodænadæ fadodæro walladaranniya, kareadæa kælewanju salai nayeyera.

Isaye tada kamu kwa faccægænaayea roaro kalaktu

¹¹ Ngawo adæyen tussænni Isa bæla laa Nayin canidæro leyeno. Fuwurawanju-a am ngæwu-a ye tia casadduwe leyera. ¹² Ngaworam bælayedæa karænjana duwon, kam laa nuna ngojana kaurilaro casadi. Yanjudæ tada gade cædanni, kwanju ye faccægæna, koro jama kada bæladæye yadæa casadduwi. ¹³ Kæmadæ tia kirunniya, njunoje tiro: «Bare yiræmmi!» yeno. ¹⁴ Balangardæa karænje leje am tia ngojanadæ gæm dayera. Isaye: «Jairo, niro wulnjægækki, cine!» yenniya, ¹⁵ kam nunadæ cije napce mana badiyeno. Daji Isa tia yanjuro kalakkeyeno. ¹⁶ Am samma rijane Alaa congoræne: «Fagat, nawi kura curonden culuwuna, Ala jamanjua

banaduwuro isəna!» yera. ¹⁷ Lawar Isaye adə cidi Yahudiyaye-a larduwa tia dirijane kəljana-a sammaro tatargaada.

*Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a
(Mat 11.1-19)*

¹⁸ Fuwurawa Nawi Yahayaye awo ani sammaa tiro wulyeyera. Daji Yahaya curonjan yindi bowoje ¹⁹ na Kəma Isayero koro adəa njəddoro kinodo: «Nima wa fuwun isimadə wo* ra gade gureniye?» ²⁰ Na Isayero kadiranniya, tiro: «Yahaya Kasalama andia nanəmbo koro adəa njəddoro sanodo: “Nima wa fuwun isimadə wo ra gade gureniye?”» cane tia keworo. ²¹ Sa adən Isa am kəndondia-a kasuwaa-a karuwaa-a kada isangajiyi, koro kambuwa ngəwua simbaro cədi. ²² Daji Isaye fuwurawa Yahayayero: «Waldənowo, awo ruwwa-a fanuwwa-aa Yahayaro wulgənowo: Kambuwa sim cawandi, ngurdiyaya ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuri kəjidəa fanjai. ²³ Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.

²⁴ Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlei laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cədi wa? ²⁵ A’a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakkenaa wa? A’a, am kajəmu shawa casakke curo larasuyen dasaanadə mairilan kasarga. ²⁶ To, awi gəle

* **7:19** 7.19 nima wa fuwun isimadə wo - Almasiwu Alaye.

kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojəna. ²⁷ Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: “Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai.”† ²⁸ Nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma Yahayaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Alayen təngəridə tia kojəna.» ²⁹ (Jama samma akki mowomason kundenno caman kawuri Yahayaye fanjanadə, Alaa jiremaro asujane kasaccane tayiro kasala tuwaye kiddo. ³⁰ Amma Farisawaa maləmba Attauraye-a awo Ala tayiro ni-ajəgənadəə wajane kasala tuwaye Yahayayedəə kasaccanni.)

³¹ «Wundusoro am jaman adəyedəə rat-talgəkki? Awi gəle tayi-a camun wo? ³² Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo saccane amanjaro: “Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi,” cani gai. ³³ To, Yahaya Kasalama ise burodi ye juwunni, diben ye canni, “Ti karuwama!” yew. ³⁴ Koro Tada Kambədə ise juwui, cai, “Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!” yew. ³⁵ Amma nanrashidudə kəndonju ngan asudi.»

Isaye kamuro biwunju gawurduwu

³⁶ Farisa laa Isaa masəna dioro doyenniya, Isa fannjuro ngaye masənarə napkeno. ³⁷ Bəladən kamu biwuma laa mbeji. Isa fado Farisadəyen masəna cədiro fangenniya, səndal curonjun kawudi tamannaa ngoje ise ³⁸ ngawo Isayen

† 7:27 7.27 Mal 3.1

daje ciriaro si Isayero simalo kokoljiye kanduri kəlanjuyen cinje ka cinjuye gənajiye kawudidəa fijiye samgeyeno. ³⁹ Adəa kirunniya, Farisa Isaa dojanadə karwunjun: «Ca kam adə nawia, kamu tia lejidə biwumaro noji,» yeno. ⁴⁰ Isaye tiro kalakciye: «Siman, awo laa niro wulnjəgəkkiya, raakkəna,» yenniya, tiye: «Sayinna, wulle!» yeno. ⁴¹ Isaye: «Am yindi kam laayen wuri tagariyera. Faldə kasuro dinariyus† yer uwu ngoyeno, faldə ye dinariyus fiwu ngoyeno. ⁴² Cawande carəmbənnidə, kamdə kasudəa tayi yindi sammaro wayeyeno. Wundunja gəle tia jaumaro cərayi?» cəne tia kiworo. ⁴³ Simanne: «Təmanidən kam tiro ngəwu wajəgənadəma,» yenniya, Isaye: «Jire wulləm,» yeno. ⁴⁴ Daji Isa kanji kamudəyero suworde Simanno: «Kamu adəa rumma, gəna? Fannəmbo ngaakkənadən, ingi si tuldaye sukkudəmmi, amma kamu adə simalonju siniro kokoljiye kanduri kəlanjuyelan cingeno. ⁴⁵ Fəfiniro ka cinəmbe gənaame kaptuwu darajaa ye səddəmmi, amma ngaakkənaman, ti wuro sinilan lewa darajaye njəddo koljənni. ⁴⁶ Ni kəlaniro kəndawu jaitunnema figəmmi, amma ti siniro kawudi tamanna fijiye samgeyeno. ⁴⁷ Adə nangaro niro wulnjəgəkki, biwunju ngəwu gawurdənaro kərawo kura wuro fəlesəgəna, amma kam biwu ganaa gawurdənadə kərawo ganama fəlejiyi.» ⁴⁸ Daji Isaye kamudəro: «Biwunəm gawurdəna,» yeno. ⁴⁹ Am masəna dioro ti-a kallo napcanadəye amanjaro: «Wundu

† 7:41 7.41 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

kam biwu gawurduma attə?» yera. ⁵⁰ Daji Isaye kamudəro: «Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma, kəlewan lene!» yeno.

8

Kamuwa laa njadduwowu Isaye

¹ Ngawo adəyen tussənni Isa bəla kuran ganansoa jəgane jamaro kawuri kəji nodo bargaa Alaye wulyeyeno. Fuwurawanju mewun yindində-a ² kamuwa laa karuwa so, kasuwa son isangajəgəna-a tia kesadduwo. Kamuwadə tayima Meram kamu tilan sedan tulur caluwuna tia Magdalan bowojai-a ³ Yanna kamu Ba Kuja cuwuramma Mai Hirudusse-a Susanna-a kamu gade ngəwu-a. Koro kamuwa laa gade ngəwu kəndanjalan Isa-a fuwurawanju-aa banajagai kasarga.

Misal kasuni jəjərdumaye

(Mat 13.1-9; Mar 4.1-9)

⁴ Am kada kadami bəla bəlan isai duwon, jama ngəwu na Isayen capkadaranniya, tayiro misal adəa wulyeyeno. ⁵ Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji am koduwu guguwaccane ngudowa isane cotto gewo. ⁶ Kasuni laa ye na kau kauan fiyada. Riyenniya, noso nambu nangaro řimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə ti-a kallo řije algamadəa kimitkeyeno. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, řije tada mia mia kekko,» yeno. Isa adəa wulyenniya, kowo sapce: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwuye
(*Mat 13.10-17; Mar 4.10-12*)

⁹ Fuwurawanju maana misal adəyedəa ke-worənniya, ¹⁰ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma am gades-odəro misalnin wuldiyi. Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo.”†

Maana misal kasuni jəjərdumaye
(*Mat 13.18-23; Mar 4.13-20*)

¹¹ «Akko maana misaldəye: Kasunidə mana Alaye. ¹² Kasuni kəla jawallen fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, bare kasac-cane njəkkawo cawandənniro, Yiwulis ise man-adəa karwunjan cuttuluwidə wo. ¹³ Kasuni na kauan fidanasodə, tayima am manadəa fanjaiya, karwu kəjiaro camoyidə wo. Amma tayilan fərdu bawo nangaro, kawu ganaro kasaccai yaye, kəla manadəyen kuttu casaiya, wajane koljai. ¹⁴ Kasuni na ngiwian fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so, duniaaram so karwunjaro ngasaane kun bařin manadəa kəpcane tayiro faidajiyiwawodə wo. ¹⁵ Amma kasuni na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa fan-jane ngojane karwunja ngəlan rojana tayiro faidajiyi, kanadin nema laa casakkidə wo.

Misal fatəlaye
(*Mar 4.21-25*)

¹⁶ «Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo bi cidiya dəgəllen gənajiwawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla

† 8:10 8.10 Ish 6.9

gɛnaduramɲjuyen gɛnaji. ¹⁷ Awima gɛraada federo culuwawodɛ bawo, koro awima asɛrre isanodiwawodɛ ye bawo. ¹⁸ Adɛ nangaro jiri manani fanuwiro hangal gɛnanowo! Kam nanjun awoamadɛ,* tiro casargai, amma kam nanjun bawomadɛ,† awo cɛdana tɛmajɛnadɛmaa tilan camoyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugɛnaso-a
(*Mat 12.46-50; Mar 3.31-35*)

¹⁹ Daji Isaye yanju-a yanjugɛnaso-a nanjuro kadira, amma jama ngɛwu nangaro rakcane tia gɛrejanni. ²⁰ Am laaye tiro: «Yanɛm-a yanɛmgɛnaso-a deyan daada nia manjai,» yeranniya, ²¹ Isaye tayiro: «Nonowo, yani-a yanigɛnaso-adɛ,‡ tayima am mana Alaye fanjane jagaidɛ wo!» yeno.

Kɛnduwo Isaye kɛla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(*Mat 8.23-27; Mar 4.35-41*)

²² Yim laa Isa fuwurawanju-a rokko curo maarayero ngasaane tayiro: «Leniyo bɛrɛmdɛa falliyo ci ingiye todɛro koniyo!» cɛne ledu badiyera. ²³ Lejai duwon, kɛnɛm Isaa ngoyeno. Daji karuwa dunoa cije ingi maaradɛa lɛptu maje, har masiwa tayia fando karɛngeno. ²⁴ Fuwurawadɛ isane tia

* **8:18** 8.18 kam nanjun awoamadɛ - Kam mana Isaye fanjidɛ, nodunju cɛrgane caye kojɛnaro asuji. † **8:18** 8.18 kam nanjun bawomadɛ - Kam mana Isaye fanjiwawodɛ, nodunju ganadɛmaa tilan camoyi. ‡ **8:21** 8.21 yani-a yanigɛnaso-a - Na Alayen nankɛramidɛ buye gɛni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye.

kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Maləm, maləm, nuiye!» yera. Isa cije karuwadə-a cambaldu ingiyedə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno. ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Nda kambərsendodə?» yeno. Fuwurawanjudə rijane ajapcane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a ingi-amaro wada ciya, jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen

(Mat 8.28-34; Mar 5.1-20)

²⁶ Daji Isa-a fuwurawanju-a bərəmdəa faljane kojane cidid Gərasawuye fuwu cidid Galileyero kadira. ²⁷ Isa maaradəlan jəpkenniyama, karuwama laa bəladən ise tia kapkeyeno. Tussəna kamdə kajəmu ye lujənni, fado yen narpənni, kaurilalan kərga.

²⁸ Kamdə Isaa kirunniya, burwu cakke fuwunjun tungurumje nguje dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə? Lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno. ²⁹ Adəa wuldunjudə, Isa burwoje sedandəro wada ce kamdəa koljo culuwo cəna nangaro. Calan ngəwuro sedandə kamdəa cədana. Mukkonju-a sinju-a sargasolan tasakkerəna yaye, tayia tən kakamje sedandə tia karaaro cuttuluwi. ³⁰ Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Kəwu Sojiyaye,»[§] yeno, sedan kada tiro ngasaana nangaro. ³¹ Bare tayia na ajawuyedəro dujəgənni sedannadə Isaa lowoyera. ³² Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadid ye

§ 8:30 8.30 Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai.

mbeji. Koro sedannadə Isaa lowojane tayia koljo curo aladeyadəyero ngasaworo. Tayiro amarjiye ³³ kamdən caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə ngərəmjanə kaulan jəpcanə bərəmdəro fidaganə ingiyə ngojə kasuno.

³⁴ Səniya aladeyayedə awo wakkajənədə kerunniya, cagase lejane bəladə-a karaanju-alan lawardəa ambo wulyeyera. ³⁵ Daji amdə ye awo wakkajənədə kuroro keluwo. Na Isayero isane kam duwon tilan sedanna caluwunadə kajəmünju ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna fuwu Isayen napkada nayeyeranniya, riyera. ³⁶ Am lamar adəa carunadə jiri karuwamadə nanlewa cuwandənədə tayiro wulyeyera. ³⁷ Karwunja jaurο kamdəna nangaro, am cidi Gərasawuyə samma Isa cidinja koljoro tia lowoyera. Daji ci bərəmbe todəro walduro Isa maaradəro kərgawo. ³⁸ Kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco rokko leja yeno. Amma Isa tia salamje: ³⁹ «Waldəne fannəmbo, ser kura Ala niro njəddənədə tayiro satkəgəne!» yeno. Daji kamdə leje bəlanja sammalan ser kura Isa tiro cəddənədə ambo wulyeyeno.

*Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(Mat 9.18-26; Mar 5.21-43)*

⁴⁰ Isa cidi Galileyro walladanniya, jamadə cijane mukko yindin tia kemowo, tayi samma tia gurejai nangaro. ⁴¹ Daji kura dandalle laa cunju Jairus na Isayero ise fuwunjun tungurumje fannjuro isoro tia jaurο lowoyeno, ⁴² dalilnjudə

feronju tok tilo kərwu mewun yindinna gai no cədi nangaro. Isa ledu cədi duwon, jamadə jauro tiro kəkəldagane tia gəgərəpkeyera.

⁴³ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju* dajənni. Koro kəndanju sammaa karwunmasoyen cuwatkəna yaye, wunduma tia rakce isangajəgənni. ⁴⁴ Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedəa leyeno. Sadəman bu fidanju dayeno. ⁴⁵ Isaye: «Wundu wua leso?» cəne kiworo. Wundu yaye ti gəni yenniya, Biturusse: «Maləm, jamadə nia dirinjane kəlnjana gəgərəmnjagai, diye!» yeno. ⁴⁶ Amma Isaye: «Kam laa wua lesəna, kənduwo wulan culuwunaro asukkəna,» yeno. ⁴⁷ Kamudə rakce gəradiwaworo kirunniya, lolojiaro ise fuwunjun tungurumje tiro fuwu jama sammayen dalil tia lejəna-a jiri nanlewa sadəman cuwandəna-adəa wulyeyeno. ⁴⁸ Isaye tiro: «Feroni, kambərsənəm nangaro njəkkawo fandəmma! Kəlewan lene!» yeno.

⁴⁹ Isa manaji ngai duwon, kam laa fado Jairussen ise tiro: «Feronəm bawojəna, bare gadero maləmdəa suwolləmmi,» yeno. ⁵⁰ Amma Isa adəa fangenniya, tiro: «Bare rinəmmi, biya yasarai, ngaji,» yeno. ⁵¹ Fadodəro kadiranniya, Isaye Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ferodəye bawa-a ya-a ani gənia, bare wunduma ti-a rokko ngaanni yeno. ⁵² Sa adən am samma kəla ferodəyen karwukuttaro casiri. Daji Isaye tayiro: «Bare yiruwwi. Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. ⁵³ Amma ferodə nuna nojanadəro, tia ru-

* **8:43** 8.43 bu fidanju - Salanambu.

jane tiro kaasu keddo. ⁵⁴ Daji ferodæa mukkoyen cædane kowo sapce: «Feroma, cine!» yeno. ⁵⁵ Ferodæ ro cuwande sadæman ciyeno. Isaye awo kæmboye ferodæro cado yeno. ⁵⁶ Bawanju-a yanju-a jauro ajapkeru. Amma Isa wada ce tayiro bare wundumaro awo wakkajænadæa wuljaganni yeno.

9

*Isaye kængayambanju mewun yindindæa nodo
(Mat 10.5-15; Mar 6.7-13)*

¹ Daji Isa mewun yindindæa bowoje tayiro kænduwo sedan sammaa dudaye-a am kasuwaa isangaduwaye-a ce ² tayiro leja kawuri kæji nodo bargaa Alaye jamaro wuljaa am dondi yea isangajaa yeno. ³ Tayiro: «Bælawurodæro bare awima ngonuwwi: ka, bi ngærwu, bi kæmbo, bi wuru, bi gæmaje yindi. ⁴ Ndaran yaye fado ngawuwwadæn nammowo, har kawu nadæa kolluwiro. ⁵ Amma ndaran yaye nayia njamowonia, bælænja kolluwiya, katti sindoye kagangowo, tayiro shedaro waljo!»* yeno. ⁶ Adægaima kængayambanjudæ saptane bæla bælaro lejane kawuri kæji Alaye jamaro wulyeyera, koro ndarasolan am dondi isangayeyera.

*Mai Hirudusse hangal cidu
(Mat 14.1-12; Mar 6.14-29)*

⁷ Mai Hirudus awo wakkajæna sammaa fangenniya, hangalnju caa cijæna, dalilnjudæ am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo!» cani,

* **9:5** 9.5 katti sindoye kagangowo - Sæmo kasta, maananjudæ wowom Alayero tayia koljagai.

⁸ laaye: «Nawi Iliya ambo walde fəleduwo!» cani, laaye: «Nawiya kureye falnja roaro walje cijo!» cani. ⁹ Mai Hirudusse: «Wuma kəla Yahayayedəa kamməkko. Wundu gəle kam awo kada kəlanjun fakki attə?» yeno. Adəgaima Isaa kuroro maji.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Yah 6.1-15)

¹⁰ Kəngayambadə walladaranniya, awo cadəna sammaa Isaro wulyeyera. Daji tayi runjaa ngoje karaa bəla laa Baitsaida canidəyero leyera. ¹¹ Amma jama adəa asuyerranniya, tia geya. Isa jamadəa cəmoje tayiro mana kəla nodo bargaa Alayen wuljiye amnja dondidəa isangayeyeno. ¹² Dunia ləmdu badiyenniya, tayi mewun yindində isane tiro: «Na dəgaiyenadə karaa. Jamadəa salamme, bəladəya-a bəla-asoro leja bənaram-a kəmbo-a maja!» yera. ¹³ Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboje tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende. Leniye kəmbo jama ani sammaro yikkiwiye wa?» yera. ¹⁴ Nadən kongwa alama dəwu uwu gai mbeji. Isaye fuwurawanjuro: «Jamadəa yakkowo, kəwu fiwu fiwuyero napca,» yeno. ¹⁵ Adəgai cade am samma napkera. ¹⁶ Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen gənayera. ¹⁷ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu

(Mat 16.13-20; Mar 8.27-30)

¹⁸ Yim laa Isa runju moduwa cədi, fuwura-rawanju ye rokkonjun duwon, tayiro: «Wunduro wua amsodə ngosera?» cəne tayia kiworo. ¹⁹ Tayiye: «Am laa nima Yahaya Kasalama wo canı, laa ye Nawi Iliya canı, laa ye nawiya kureye falnja roaro waljo canı,» yera. ²⁰ Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya, Biturusse: «Nima Almasiwu Alayedə wo!» yeno. ²¹ Amma Isa səmonja kasse tayiro wada ce bare wundumaro adəa wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 16.21-28; Mar 8.31-9.1)

²² Koro Isa walde tayiro: «Ala katarjəna Tada Kambedə kuttu tai daje cane amwurawa-a wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

²³ Daji Isaye tayi sammaro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuye wajo wajisoro kəskanju karmoye† ngojo wua səga. ²⁴ Dalilnjudə wundu duwon ronju řiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cəřiwi. ²⁵ Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju? ²⁶ Wundu duwon kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada

† 9:23 9.23 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

Kambedə ye darajanju-a daraja Bawadəye-a malaiyawanjuye-aa isiya, tia nanguji. ²⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alaye carui,» yeno.

Isaye darajanjua fəledu
(*Mat 17.1-13; Mar 9.2-13*)

²⁸ Ngawo Isa awo ania wuljənayen kawu wusku gaia, moduwa dioro cije Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. ²⁹ Moduwa cədi duwon, alama fəkkanjuyə falde kajəmunju ye bul fok tai dajə yiyiljiro walyeno. ³⁰ Sadəman am yindi Isa-a jandə-jai mbeji, tayima Nawi Musa-a Nawi Iliya-a. ³¹ Jauro nurra fəledagane kəla karmo Isaye Jerujalemnin wakkajiyen manajai. ³² Biturus-a amanju-aa kənəm dama bawo ngojəna duwon, fayeranniya, Isaye darajanjudə-a am yindi nanjun daadadə-aa kero. ³³ Sa am yindidə nanjun saptaidən, Biturusse Isaro: «Maləm, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno, amma awo wuljidəmaa nojənni. ³⁴ Manaji ngai duwon, fofou ise tayia jakkeno. Fofou tayia jakcənaro kerunniya, riyera. ³⁵ Daji curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia kərenəkkəna. Mananju fanowo!» yeno. ³⁶ Kowodə nəmgenniya, Isaa tilonju lon kero. Yim anin wundumaro awo carunadəa wuljaganni gəm napkera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu
(*Mat 17.14-21; Mar 9.14-29*)

³⁷ Wajənanjua Isa-a fuwurawanju yakkudə-a kaudən jəpkeranniya, am kada kadami nanjuro isane tia kapkeyera. ³⁸ Daji curo jamadəyen kam laa kowo sapce: «Sayinna, nia lowonjəkkəna, tadania njunone! Ti gənia, gade takkəni. ³⁹ Sedan tia cədaia, sadəman burwu cakke cinju nga bilwua kar kar loloji. Tussənarə basarjənnia, tia koljiwawo. ⁴⁰ Sedandəa dujaro fuwurawanəmba lowoyekkəniya, tayiro katkero,» yeno. ⁴¹ Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwwu karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dəgakke nayia ranjakki?» yenniya, kamdərə: «Tadanəm kude!» yeno. ⁴² Tadadə kəndə cədi duwon, sedandə tia babakce cure fərdaktu badiyeno. Amma Isa sedandərə jəkkade tadadəa isangajiye bawanjuro kalakkeyeno. ⁴³ Jama samma kənduwo Alayedəa jauro ajapkera.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 17.22-23; Mar 9.30-32)

Jamadə awo Isa cədi ngaa ajapcana duwon, Isaye fuwurawanjuro: ⁴⁴ «Awo kərma wulnjagakkidəa ngəlaro kəlandon taiwo, Tada Kambedəa mukko ambero sərəccagai,» yeno. ⁴⁵ Amma fuwurawadə mana adəa asujanni, maananju tayiro gəraaada, koro kəla mana adəyen tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?

(Mat 18.1-9; Mar 9.33-41)

⁴⁶ Daji kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen ciyeno. ⁴⁷ Isa awo karwunjaye asuje tadaana laaa ngoje gərenjun isadajiye ⁴⁸ tayiro: «Wundu duwon cunilan‡ tada adəa cəmwonamadə, wumaa səmowo. Koro wundu duwon wua səmwonamadə, ti wua sunodənamadəa cəmowo. Awoa kam curondon ganadə, tima kura wo,» yeno.

⁴⁹ Yahayaye Isaro: «Maləm, kam laa sedanso cunəmlan duji kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeiy!» yeno. ⁵⁰ Amma Isaye: «Bare tiro dapkəwwi, awoa kam lawalamando gənidə kaando,» yeno.

ISA KƏLA JAWAL JERUJALEMBEN

Am cidi Samariyaye Isaa saworo wadu

⁵¹ Isaye sanju samero saptaye karəngenniya, nia Jerujalembo leduye tai daje ngoyeno.

⁵² Kəngayamba tin fuwunno cunode tiro jəpturam dabbarduwuro lejane bəla laa cidi Samariyayero kasargawo. ⁵³ Amma Jerujalembo leji nangaro, am bəladəye tia saworo wayera. §

⁵⁴ Fuwurawanju Yakuba-a Yahaya-a adəa kerunniya, tiro: «Kəma, wada yiye samelan kannu jəpce tayia juwuiya, raamma wa?» cane tia keworo. ⁵⁵ Amma Isa suworde tayiro kikkado.

⁵⁶ Daji bəla gadero koyera.

Isaa ga kəske gəni (Mat 8.18-22)

‡ **9:48** 9.48 cunilan - Isa nangaro. § **9:53** 9.53 am bəladəye tia saworo wayera - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuri. Yaudiya ye tayia wayera, tayi ye yaudiya dəa wayera.

⁵⁷ Jawalnin lejai ngai duwon, kam laaye Isaro: «Ndara lenemi yaye nia njægakki,» yeno. ⁵⁸ Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanjaa, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambədəye nanju tustuyema bawo,» yeno. ⁵⁹ Isaye kam laaro: «Wua səgai!» yenniya, kamdəye tiro: «Kəma, amarsəgəne lekke bawania sittərakkiya duwon,» yeno. ⁶⁰ Amma Isaye tiro: «Kolle am sannuna amanja sanunadəa sittərāja! Amma nidə, lene nodo bargaa Alayedəa ambo satkəgəne!» yeno. ⁶¹ Koro kam laaye Isaro: «Kəma, nia njægakki, amma amarsəgəne lekke jamania alakələwakkiya duwon,» yeno. ⁶² Daji Isaye tiro: «Kam barero ngujəna duwon ngawo curuimadə, nodo bargaa Alayedən faidanju bawo,» yeno.

10

Isaye fuwuranjuye fitulur yindin nodo

¹ Ngawo adəyen Kəmadə curo fuwuranjuyen am fitulur yindin gade kəreje tayia yindi yindiye cunode bəla so, bələdeya so, na leji sammaro tin fuwunno leyera. ² Tayiro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə gana. Adə nangaro kəma kalayedəa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njəddoro cunodo!» ³ Lenowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodəkki. ⁴ Bare wuri, bi ngərwu, bi suno gade ngonuwwi, koro bare kəla jawallen danuwe wundumaa lewanuwwi. ⁵ Fado fi yayero ngawuwiya, burwon ambo: “Fado adə bargacuwando!” wulgənowo. ⁶ Kam nanlewaye nadən mbejia, bargandodə tilan dəgai. Amma

bawoa, bargandodə nandoro waldi. ⁷ Fado adən jəmmowo nammowo, awo njadənədəa buiwo yaiwo, kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro. Bare fado adəa kolluwe fado fadoro lenuwwi. ⁸ Bəla fi yayero ngawuwe nayia njamoyiya, awo njadənədəa buiwo, ⁹ amnja dondi nadən isangagənowo, koro jamadəro: “Nodo bargaa Alaye nayia karənnjana!” wulgənowo. ¹⁰ Amma sa bəla laaro ngawuwe nayia mowo wajaiya, farsambo luwowo tayiro: ¹¹ “Katti bəlandoye sindero tandəgənədəmaa cinniye nayiro kolnjagaiye! Amma adəa nonowo, nodo bargaa Alaye karənjəna!” wulgənowo. ¹² Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bəla adəyedə am bəрни Sodombea* nanjaunin koji.

Isaye am ansiya Alayea wusadu
(Mat 11.20-24)

¹³ «Kuttundo am bəрни Korajinne! Kuttundo am bəрни Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tədənəsodə bəрни Tirre-a Sidonne-alan† tədənaa, tən kuren amnja tuwa cade ajaja-a buwu-alan‡ napcana. ¹⁴ Amma kiyama wakka-jiya, wowomndo am bəрни Tirre-a Sidonne-ayedəa§ nanjaunin koji. ¹⁵ Nayi ye am bəрни

* **10:12** 10.12 bəрни Sodombe - Bəрни duwon amnju jauro diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fijiye siyeyeno. † **10:13**
10.13 bəрни Tirre-a Sidonne-a - Bəрниya kərdiyaye. ‡ **10:13**
10.13 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne. § **10:14**
10.14 bəрни Tirre-a Sidonne-a - Bəрниya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayia siyeyeno.

Kafarnaambe, samero wa samnjai tēmayew? A'a, kannuro kolnjagai.

¹⁶ «Kam manando ngojēnamadē mananimaa ngojo. Kam nayia wanjanamadē wumaa waso. Koro kam wua wasēnamadē ye ti wua sunodēnadēmaa wajo,» yeno.

Fuwurawa fitulur yindindāye waldu

¹⁷ Fuwurawanju fitulur yindindē karwu kējiaro walladaranniya, Isaro: «Kēma, cunēmlan sedannama manande jaana,» yera. ¹⁸ Isaye tayiro: «Yiwulis radu gai samelan curi kirukko. ¹⁹ Fanowo, nayiro kēnduwo kadi so, kēlanji so guwattuye njadēkkēna, koro kēnduwo kēla duno kēladodēye sammayen njadēkkēna. Awima rakce nayiro njaddiwawo. ²⁰ Adē yaye bare sedanna manando jagaidēro karwundo kējjēnni, cundo samelan ruwuwadadēro kējjo!»

Isaye karwunju kējido

²¹ Sa adēn Ruhu Alaye cakke karwu Isaye tai dāje kējje: «Wusenjēkkēna, Bawani, Kēma same-a dunia-aye, dalilnjudē awo ania rashiduwa so, ilmuwu soro gēraame tadawa sananaro isanogēmma nangaro. Aaa Bawa, adēma awo raamma wo.

²² «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkēna. Ti gēnia, wunduma Tadadēa nojēnni. Koro wunduma Bawadēa nojēnni, sai Tadadē-a am tayiro Tadadē isanojjiyiya, cēraana-a,» yeno.

²³ Isa suworde fuwurawanju runjaro: «Sim duwon awo ruwuwadēa caruidē, barganja!

²⁴ Nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, maiya

so kada awo ruwwadæa kuroro caraana, amma carunni. Koro awo fanuwwadæa fanduro caraana, amma fanjanni,» yeno.

Misal kam kanjimarima cidi Samariyaye

²⁵ Malëm Attauraye laa Isaa rijapturo cije tiro: «Sayinna, awi dikke ro sawisoye* fandækki?», yenniya, ²⁶ Isaye tiro: «Awi curo Attaurayen ruuwadadæ? Ndayiro tia kərayem?» yeno. ²⁷ Tiye: «“Ala Kəmandea karwunəm ngan, ronəm ngan, dunonəm ngan, hangalnəm ngan raye!† Koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”»† yeno. ²⁸ Isaye: «Kalkallo wulyem. Adæa de, ro fandæmi,» yeno.

²⁹ Amma malëm Attaurayedæ ti jiremaro fəleduwuro maje Isaro: «To, wundu gəle kəmaskini wo?» yeno. ³⁰ Daji Isaye tiro: «Kam laa Jerujalemnin cijəna bəla Jerikoyero leji duwon, jawalkorjimaso tia kapcagane řinjane babakcane tia nuna gai koljane leyer. ³¹ Adəgai duwon, řiman† laa jawaldəyen ise kamdæa kirunniya, səgərije koje leyeno. ³² Lewi‡ laa ye nadəro ise tia kirunniya, səgərije koje leyeno. ³³ Kam cidi Samariyaye laa ye bəlawuro cædi duwon, nadəro kadio. Tia kirunniya, jauronjunoje ³⁴ ise tunowanjuro kəndawu-a diben-a karwunno fiyiye kəlekəleyeno. Daji tia koronjuro dam gənajiye kusottorambo cuwude

* **10:25** 10.25 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. † **10:27** 10.27 SK 6.5 † **10:27** 10.27 Lew 19.18 † **10:31** 10.31 řiman - Rimanna Israyilawuye kaduwu Nawi Harunaye, koro kidanja Fado Alayen kedo. ‡ **10:32** 10.32 Lewi - Kaduwu Nawi Lewiye, řimanna gai kidanja Fado Alayen kedo.

tiro kiskeyeno. ³⁵ Wajənanjua dinariyus yindi cuttuluwe kəma kusottorambero ce tiro: “Kam adəro kiskəne. Waldəkkiya, wuri kojənaro yejəmma sammaa niro kalannjəgəkki,” yeno.

³⁶ «To, maləm, niyen wa curo am yakku aniyen wundunja kəmaski kam jawalkorjimaso kapcaanadəye wo?» cəne tia kiworo. ³⁷ Maləm Attauraye: «Kam tia njunojənadəma,» yenniya, Isaye tiro: «Ni ye lene, ti gai de!» yeno.

Marta-a Meram-a

³⁸ Isa-a fuwuranju-a lejai duwon, bəla laaro kadiranniya, kamu laa cunju Marta tia fannjun kisawo. ³⁹ Yanjugəna cunju Meram fuwu Kəmadəyen napkada mananju kərəndu cədi duwon, ⁴⁰ Martaro kida sosaye ngəwujije hangalnju jauru jaada. Daji Marta na Isayero ise tiro: «Kəma, yanigəna wua kolsəna runi kida dikkidə, ni lambonəm gəni wa? Tiro wulgəne wua banasuwo!» yeno. ⁴¹ Kəmadəye tiro: «Marta, Marta, awo ngəwuro hangalnəm jadi, ⁴² amma awo faidaadə falma, diye! Meram awo ngalwodəa kərejo, koro wunduma nanjun cəmoyiwawo.»

11

Isaye kəla moduwayen alamdu (Mat 6.9-15; 7.7-12)

¹ Yim laa Isa na laan moduwa cəde kerənniya, fuwuranjuye falnja tiro: «Kəma, andiro moduwa dio sakkarai, jiri Yahaya fuwuranjuro cəkkəranadə gai,» yeno. ² Isaye tayiro: «Sa moduwa diwiya, ngai wulowo:

“Bawa, cunəmbo daraja tio!

Nodonəm bargaa iso!

³ Yimbi yaye kəmbonde sade.

⁴ Biwunde gawursagane,

andi ye am biwu saddənadəa gawurniye nangaro.

Bare kolsame jaraptiyende.”»

⁵ Koro Isa walde tayiro: «Kamndo laa sawanjua duwon dərdu fannjuro leje tiro: “Sawa, burodi yakku tagarisəgəne. ⁶ Kərmama sawani laa curo bəlawuroyen duwon, nanin jəpkeno, koro wu ye awima tiro yikke juwui bawo,” yenniya, ⁷ sawanjudə curo fadodəyen tiro: “Kolsəne, bare suwolsəmmi! Cinna ye jakkada, koro wu-a yallani-a ye boniyena. Rangəkke cikke njikkawawo,” cəni wa? ⁸ Nayiro wulnjagakki, nansawanja nangaro gəni, dolero cije awo cəraana sammaa ci. Dalilnjudə kamdə nangujənni tia cuworiya, cuwori nangaro.

⁹ «Koro nayiro wulnjagakki, korowo njadi, manowo fanduwi, cinna bangowo kanjagai. ¹⁰ Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye cuwandi, koro kam cinna bəkcimadə yero kajagai. ¹¹ Bawa fi curondon tadanju tia buniro cuworiya, cujunjuro kadi cidə? ¹² Bi ngəwullo cuworiya, kəlanji cidə? ¹³ Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawa Mai Samema Ruhunjudəmaa am tia caworiro juwajiyidə!» yeno.

*Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 12.22-32; Mar 3.20-30)*

¹⁴ Yim laa Isa sedan kam laaa muwaro cədənəa duje kiluwunniya, kamdə mana badiyeno. Jamadə ajapkera, ¹⁵ amma laaye: «Kənduwo Beljabul* mai sedannayen sedannaa duji,» yera. ¹⁶ Laanja ye tia rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo mayera.

¹⁷ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənədə dəgəiwawo, koro fado duwon kəlanjuro yaktəgənədə dəgəiwawo. ¹⁸ Wu sedannaa kənduwo Beljabullen dukki nuwwa. To, Yiwulis ye kəlanjuro yaktiyia, ndayilan gəle kərmainjudə dəgai? ¹⁹ Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kənduwo wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro waljai. ²⁰ Amma kənduwo Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isəna, diye!

²¹ «Kam dunoa mukkon barimia fannju gurejiya, kəndanju samma kəlewa. ²² Amma kam laa tia dunon kojəna ise tia lawalaje nasardiya, bariminju ardiženədə cəmoye kəndanju sammaa ngoje dagarji. ²³ Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma.

Waldu sedanne
(Mat 12.43-45)

²⁴ «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuye maji, cuwandiawodə, daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənədəro waldəkke,» cəni. ²⁵ Waldiya, fadodəa tas

* **11:15** 11.15 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis canı.

færaada ye, tassana ye najiyi. ²⁶ Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənaro kuttaji,» yeno.

²⁷ Isa manaji ngai duwon, kamu laa curo jamadəyen kowo sapce: «Bargaa kamu nia njambe kiam njinadə!» yeno. ²⁸ Isaye: «Attəroa, barganja am mana Alaye fanjane jaanadə!» yeno.

*Alama Nawi Yunusse
(Mat 12.38-42)*

²⁹ Jamadə na Isayen cacaptai adəgai duwon, Isaye: «Am jaman adəye jauro diwi. Alama laa sameye majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo. ³⁰ Jiri Nawi Yunus kuren am bəрни Niniweyero alamaro waljənadə gai,† Tada Kambedə ye am jaman adəyero alamaro walji. ³¹ Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbədə cije am jaman adəyedəa jirenambuwuro shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji. ³² Kiyama wakkajiya, am bəрни Niniweye ye cijane am jaman adəyedəa jirenambuwuro shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji.

† **11:30** 11.30 Nawi Yunus gai - Jiri Nawi Yunus kawu yakkuro curo huni mafəndiyen dəganadə gai, Isa ye nune kawu yakkuro kaminnju curo kauriyen dəgai.

Misal fatəla-a nurnju-aye
(*Mat 5.15; 6.22-23*)

³³ «Wunduma fatəla wasse na turuiwawolan bi kəmon təmjiwawo. Kam fatəla was-siya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji. ³⁴ Simməmdə, tima fatəla tiyinəmbe wo. Simməm ngaa, tiyinəm samma ye nurraro walji. Amma simməm kuttua, tiyinəm samma ye duwuro walji. ³⁵ To, hangal gənane, bare nur nilan dəganadə duwuro waljənniro! ³⁶ Tiyinəmlan ndarama duwu bawo samma nurraa, alama fatəla nurnjulan nia was-njidə gai kərgam.»

Kuttunja Farisawa-a maləmba Attauraye-a!
(*Mat 23.1-36*)

³⁷ Isa mana cədi ngai duwon, Farisa laa fannjuro tia masəna dioro dojeno. Leje fadodəro ngaye masənarə napkera. ³⁸ Farisadə kəla Isa mukkonju tulje tayirro cədənin masənarə narpənayen ajapkeno. ³⁹ Daji Kəmaye tiro: «Nayi Farisawadə ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curondodə kare kambe luwaptu so, niadiwi solan cəmbərəna. ⁴⁰ Nayi hangal kuttua! Ti ngawodəa aləkcənədə curodə yea aləkcənni wa? ⁴¹ Karwu tiloaro sadaa yowo, daji awiso nayiro tayirro walnjagai.

⁴² «Kuttundo nayi Farisawa! Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwo samma solan‡ jakka tuluwuwi, amma jire dio so, Alaa rawo soa kolluwwa.

‡ **11:42** 11.42 Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwo so - jire dio so, Alaa rawo sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana.

Tayidəa kolluwwin awo ani yea dio wajimn-jaana. ⁴³ Kuttundo nayi Farisawa! Dandallan napturam fuwuye-a kasuwulan lewa darajaa-a raawwa. ⁴⁴ Kuttundo, nayi alama kauri noduram bawoa§ am nojannilan tia guwaccane kojaidə gai,» yeno.

⁴⁵ Maləmba Attauraye falnjaye tiro: «Sayinna, adəgai wulləmiya, andi yea rasamma, diye!» yeno. ⁴⁶ Daji Isaye tiro: «Nayi ye kuttundo, maləmba Attauraye! Katkun kurwowu dama bawo ambo gənağəwi, amma nayi ngulondoma sanguwe tayia banagəwwawo. ⁴⁷ Kuttundo! Kauriya nawiya kureye tanduwi, koro amwurawandadəma tayia ceyeso! ⁴⁸ Ngainin awo amwurawando cadəna sammaa kasadduwwaro shedanuwi, dalilnjudə tayi nawiya ceyesəna, nayi ye kauriyanja tanduwwa! ⁴⁹ Adə nangaro nanrashidunjulan Alaye: “Nawiya-a kəngayamba-a tayiro juwaakki. Laanja ceyesi, laanja yea basarjai,” cəna. ⁵⁰ Adəma nangaro bu nawiya sammaye kawu dunia alaktənaman am jaman adəyero cukkuri, ⁵¹ bu duwon jaman Nawi Haabilayen tamiya har jaman Nawi Jakariya katte laya duwadurambe-a Fado Alaye-ayen bawojənadəyero kudero samma fidənadə. Ai, nayiro wulnjagakki, kəla am jaman adəyemaro cukkuri. ⁵² Kuttundo, maləmba Attauraye! Cuwuram ilmuye ngonuwi. Nayi kəlando ye

§ 11:44 11.44 kauri noduram bawoa - jiri kauri guwattudə amba tayir gəniro kalakcidə gai, Farisawa-a adanja-adə ye amba na Alayen kuruwunno kalakcai.

ngawuwwi, koro am tia ngaworo majaidə yero dapkəwwa.»

⁵³ Isa nadəa kolyenniya, maləmba Attauraye-a Farisawa-a tiro jaurō gərgajagane koro kəla awo ngəwuyelan tia jəkcane ⁵⁴ jawal mananjulan tia taye madu badiyera.

12

Bare rinuwwi!
(Mat 10.26-33)

¹ Sa adən am kada kadami isane captane, har amanjaa guguwaccai duwon, Isa burwolan fuwurawanjuro manaduwu badiyeno. Tayiro: «Farisawadəro hangal gənanowo, nanmənafəknja yis gai. ² Awima gəraada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ³ Adəgaima awo curo buneyen wulluwwadəa kausulan fanjai, koro awo curo ngimben tatapkəwwadəa farsamlan kurukcai.

⁴ «Sawawani, nayiro wulnjagakki, bare am ro kambe cattuluwe ngawo adəyen awima gade rakcane cadiwawodəa rinuwwi. ⁵ Amma ti rinuwimadəa nayiro fəlenjagakki: Rinowo ti duwon ngawo ro kambe cuttuluwunayen kənduwo tia kannuro njakkoye cədana. Aaa, nayiro wulnjagakki, Alaa rinowo! ⁶ Binaru uwu gursu yindiro caladi, gəna? Adə yaye Ala falnjamaa cəpciyawo. ⁷ Nonowo, kanduri kəlandoyema samma komgada. Bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa.

⁸ «Nayiro wulnjagakki, wundu duwon fuwu amben ti kakke cənnamadə, Tada

Kambedə ye fuwu malaiyawa Alayen kamdə kaanju cəni. ⁹ Amma kam duwon fuwu amben wua angərsənamadə fuwu malaiyawa Alayen angərđi. ¹⁰ Wundu duwon kəla Tada Kambedəyen manakuttu wuljidə, tiro gawurdiyi. Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, tiro gawurdiyiwawo. ¹¹ Sa nayia dandallo, bi jujuriro, bi mairiro njasadiya, kəla awo wulluwiyen bi jiri kəlando mowuwiyen bare hangalndo cijənni, ¹² dalilnjudə sa adən Ruhu Alaye awo wulduyedəa nayiro njakkarai nangaro,» yeno.

Misal gariwu hangal bawoaye

¹³ Curo jamadəyen kam laaye Isaro: «Sayinna, yeiyaniro wulgəne, curo warasandeyen nuwani sio!» yenniya, ¹⁴ Isaye tiro: «A! Wundu wua shara kamdamandoro bi warasa dagar-dumandoro sədo?» yeno. ¹⁵ Daji jamadəro: «Hangal gənanowo! Arsiyi luwapturo kanowo, kam ləman ngəwu jəgəndəna nangaro gəni roa dəgai,» yeno. ¹⁶ Daji tayiro misal cədde: «Gariwu laa kulonju nema jauru kekkənniya, ¹⁷ kəlanjuro: “Na nemani adəa camməkke njakkoye bawodə, awi gəle dikki?” yeno. ¹⁸ Daji walde: “Akko awo dikkidə: Jawuwanisoa wurnəkke gade kura kura tandəkke curon-jan algamani-a awo gade gandəkkəna samma-a camməkke yakkəkki. ¹⁹ Daji wuye karwunin: ‘Akko kəmboso kərwu kadaye takkəna. Garal namməkke bukke yakke, kəji fakki!’ nəkki.” ²⁰ Amma Alaye tiro: “Ni hangal bawoa! Bune adəman kawunəm dajə numi! Daji awo ani

kəlanəmbo capkəmmadə, wundu gəle tayia jəgandi?” yeno. ²¹ Ngaima kam kəlanjuro arsiyi capcəgəna, amma na Alayen gəriwuro waljənnimadə, ti yero wakkajiyi,» yeno.

Bare karwungai diwwi!
(Mat 6.25-34)

²² Daji Isaye fuwurawanjuro: «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo rondoro buwiyen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. ²³ Rodə kəmboa kojəna, koro tiyidə ye kajəmu kojəna. ²⁴ Ngawusoa ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro ngajiram-a jawu-a ye cadanni yaye, Ala tayia ambaji. Nayidə jauro ngudowaa darajan konuwwa, diye! ²⁵ Wundundo gəle rakce karwungainjulan sa falma kawunjuro cərgai? ²⁶ To, ranguwe awo kəske adəmaa diwwawoa, awiro gəle kəla awowa gadedəyen karwungai diwi?

²⁷ «Fəreso jiri řijaidəa ruiwo, ngənəpcaiwawo, koro caa cadiwawo. Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jauro darajaa yaye, ngaltema kajəmu fəre aniyə falnjaa nanshawan najəgəna cakkənni. ²⁸ Ala fəreso ku karaan řijai bəri kannuro řijagai ania ngai jakcidə, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambərse ganaadə! ²⁹ Bare awo buwi-a yawi-aa manuwwi, bare karwungai diwwi. ³⁰ Jama duniaye samma awo ania majai, amma Bawando nayi ye awo anin mərədundaro nojəna. ³¹ Attəroa, nodonju manowo duwon, awo ani yea nayiro njadi.

³² «Nayi jama gana, bare rinuwwi, Bawando nodonju bargaa nayiro njoro cəraana nangaro.

³³ Kændando ladowo, wuřidæa talaawaro yowo. Kældoro aritta dinjiwawo yikkududowo, arsiyindo samelan har abadaro ceriwawo, na duwon barwu ye lejiwawo, kanam ye juwuiwawodæ. ³⁴ Nonowo, na arsiyindo dæganadæman karwundo ye kærga.

*Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye
(Mat 24.45-51)*

³⁵ «Canjando ye gerowo, fatælawando ye waskada kollowo! ³⁶ Wolodiya waldu kæmanjaye gurejai gairo dabbardænowo. Sa kæmanja laru-sadin ise cinnadæa bakciyama, tiro kajagai. ³⁷ Barganja wolodiya kæmanja ise tayia faada najiyidæ! Jiremaro nayiro wulnjagakki, dabbarde tayia cakke masæna dioro napcane ise ti kælanju kæmbo tayiro sajiyi. ³⁸ Bune dærdu bi dærdu kojænaman kadioro walyenoa, tayia faada najiyia, barganja! ³⁹ Amma adæa nonowo, ca kæma fadoyedæ sa barwu fannjuro isidæa nojænaa, tia kolje fannjuro ngayiwawo. ⁴⁰ Nayi ye faadaro dægaiwo, dalilnjudæ sa tæmanuwwilan Tada Kamedæ isi nangaro,» yeno.

⁴¹ Daji Biturusse: «Kæma, misal adæa andiro wa wulsagami, ra jama sammaro?» cæne tia kiworo. ⁴² Kæmaye tiro: «Wundu gæle wolodi amanna ye, hangalla yedæ wo, ti duwon kæmanja tia kæreje wolodiya amanjuro nuwanja kæmboye sa tæraanan njoro galajidæ? ⁴³ Kæjinju wolodi kæmanju waldiya, ngai cædi najiyidæ! ⁴⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kæmadæ kændanju sammaa mukko wolodi adæyero cakki. ⁴⁵ Amma ca wolodi adæ karwunjun: “Kæmani duwan isiwawo,”

cāne wolodiya amanjua kamun kwan babaktu badije juwe diben cane sagarandi kərgaro walyenoa, ⁴⁶ daji wolodi adəye kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-alan ise tia kirwolan jajarje curo aman bowuyero cakki. ⁴⁷ Wolodi mərədu kəmanjuyeye nojəna duwon dabbarduro bi mərədu kəmanjuyedəa galduro wajənamadə, jaurō tia kowojai. ⁴⁸ Amma wolodi awo kəmanju cəraana nojənni duwon awo tiro wowom gənaduwaye cədənəmadə, tia ganamaro kowojai. Wundu duwon tiro awo ngəwu cadənədə, nanjun ngəwu cawori. Koro kam mukkonjuro awo jaurō ngəwu casakkənədə, nanjun ngəwudəmaa kojəna cawori.

Nanlewa gəni, firda
(*Mat 10.34-39*)

⁴⁹ «Kannu duniaro njəttaro kadikko. Kannudə kərmaman cambənaa, jaurō raakko! ⁵⁰ Wuro kasala laaa* saddi mbeji. Kawu ceridəro, kasala adəye kurwowunju jaurō jau fakki. ⁵¹ Duniaro nanlewa wa kudoro kadikkoro təmayew? A'a, nayiro wulnjagakki, nanlewa gəni, firda. ⁵² Na adən fuwun fado falnin kam uwu firdai, yakkudə kəlado am yindiyero waljai, yindidə ye kəlado am yakkuyero waljai. ⁵³ Adəgaima firdai, bawa kəlado tadanjuyero walji, tada ye bawanjuyero, ya kəlado feronjuyero walji, fero ye yanjuyero, ya kəsai kəlado kamu tadanjuyero walji, kamu tadaye ye kəsainjuyero.»

* **12:50** 12.50 kasala laaa - Kasala adəye maananju bone cane nui.

⁵⁴ Daji Isaye jamadëro: «Keyera faden cijëna ruwiya, sadëman nayiye: “Ingi fandiye,” nuwi, adëgaima wakkaji. ⁵⁵ Koro karuwa anëmbe cijëna ruwiya, nayiye: “Ku jauru kausuaro walji,” nuwi, adëgaima wakkaji. ⁵⁶ Nayi mënafëkkaso! Awo same-a cidi-alan fëlediyidëa fisardu nonuwwadë, awiro gële awo jaman adën wakkajidëa fisardu nonuwwidë?

⁵⁷ «Awi nangaro nayidë këländoro kommuwe awo dioye jussënadëa nonuwwawodë? ⁵⁸ Sa lawalamanëm-a rokko shararambo lenuwiya, këla jawalledëman kowëri de tawaktëne, bare nia fuwu alkaliyero njadënniro. Adë gënia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi. ⁵⁹ Niro wulnjëgëkki, nadën tëmmaro luwumbawo, sai wuridëa cotto rëmbëmiya duwon,» yeno.

13

Tuwa dewo!

¹ Sa adën am laa na Isayero isane lawar am cidi Galileye bu fida cadi duwon, Gomna Bilatus cakke tayia ceyesënyedëa tiro kekkudo. ² Isaye tayiro: «Galilewu ani bone ngai casana nangaro, Galilewu gade sammaa biwunin kojanaro tëmanuwwa wa? ³ A’a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi. ⁴ Ra, am mewun wuskun soro kuruwu lakka Silowambe wurde këlanjaro cukkure sanunadë, am gade Jerujalemnin dasaanadëa biwunin kojanaro tëmanuwwa wa? ⁵ A’a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi.»

Misal ya tarmuye tada bawoaye

⁶ Daji Isa tayiro misal adæa cædde: «Kam laa curo jærwunju inabbeyen ya tarmuye kokcæna duwon, tada madaro kadinniya, cuwandænni. ⁷ Daji jærwu njattomadæro: “Akko ku kærwu yakku kæska adæn tada madaro isækkiya, awima fandækkiwawodæ. Calle tia! Awiro bowuro na cæmoyi?” ⁸ Amma jærwu njattomadæye tiro: “Bani ngimba, kasadde kæmæne adæ tia kolle, færdunju tammækko murî figækko. ⁹ Bařiminna tada kekkoa, ngæla. Bawoa, callæmi,”» yeno.

Isaye kamu karuwaa isangaduwwu

¹⁰ Yim tustuyea laa Isa dandalnin jamaa alamji duwon, ¹¹ kamu laa nadæn mbeji, karuwa tia leje maskinno cædæna kærwu mewun wuskunno nguwada rakce cækko dajiwawo. ¹² Isa tia kirunniya, bowoje tiro: «Yani, nanmaskinnæm-a fainjakkæna!» yeno. ¹³ Tiro mukkonju gænayeyenniyama, kamudæ cije cækko dajæ Alaa jajaktu badiyeno. ¹⁴ Amma Isa yim tustuyea kamudæa isangajægæna nangaro, kura dandaldæye gærgajæ jamaro: «Curo mawuyen kawu arakku kidaye kambo amardægæna. Yim tustuyea gæni, yim animaa arowo isanganjaa!» yeno. ¹⁵ Kæmaye tiro kalakciye: «Mænafækka! Wundundo yaye yim tustuyea dalonju bi koronju wuijæ cade catti, gæna? ¹⁶ To, kamu adæ, kaduwu Nawi Ibrahimbe duwon Yiwulis kærwu mewun wuskunno tia cikkerænadæ nda? Yim tustuyea tia wuidu wuro wajimsægænni wa?» yeno. ¹⁷ Adæa wulyenniya, waduwwunju sammaa nangu kida,

amma jama gade samma awo ajabba ajabba cædidæye kæji fanjai.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye

(Mat 13.31-35; Mar 4.30-34)

¹⁸ Daji Isaye: «Nodo bargaa Alayedæ, awi camunonju wo? Awiro tia rattalgækki?

¹⁹ Alamanjudæ kasuni mutarre kam laa ngoje jærwunjulan fiye řije këska kuraro walje, har ngudoso dælambanjun fannja cadandænadæ gai,» yeno.

²⁰ Koro Isa walde tayiro: «Awiro nodo bargaa Alayedæa rattalgækki? ²¹ Alamanjudæ yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kælje dije, har fum fujænadæ gai,» yeno.

Cinna jëkkayen ngawowo!

(Mat 7.13-14, 21-23)

²² Isa jawal Jerujalembe jægailan bæla kuran gånansolan jamadæa alamji ngai duwon,

²³ kam laaye tiro: «Kæmani, am ganama wa njëkkawo cawandi?» cæne tia kiworo. Isaye jamaro:

²⁴ «Cinna jëkkadæyen jëktænowo ngawowo, nayiro wulnjagakki, am kada ngaworo majai, amma rakcaiwawo.

²⁵ Fanowo, sa kæma fadoye cije cinnadæa kæræp jakciya, nayi deyan daadadæ cinna banguwe: “Kæma, kasagane!”

nuwi, amma tiye: “Nayia nonjakkæni ndaran kadiwmaro,» cæni.

²⁶ Daji nayi ye: “A! Ni-a kallo buiyena ye, yaiyena ye, koro farsam bæländeyeson jamaa alammæmma, diye!”

²⁷ amma tiye: “Nayia nonjakkæni ndaran kadiwmaro.” Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomaso!» cæne kalannjagai.

²⁸ «Nadən so ye tədi, sheri ye naldi, sa adən Nawı Ibrahim-a Nawı Isaku-a Nawı Yakuba-a nawiya gade samma-a nodo bargaa Alayen ruwi, amma nayi kəlandodəa deyaro gəmnjagai. ²⁹ Am laa adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan* isane tayi ye nodo bargaa Alayen masəna dioro napcai. ³⁰ Adəgaima am laa daryeyedə burwoyero waljai, koro laa burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Karwukutta Isaye Jerujalembo
(Mat 23.37-39)

³¹ Sa adən Farisawa laa na Isayero isane tiro: «Lene, na adəa kolle! Mai Hirudus nia njejoro manji,» yera. ³² Isaye tayiro: «Lenowo, dəla jambamadəro: “Akko ku-a bari-a sedanna dukki, am yea isangagəkki, kawu yakkua kidanidəa tumogəkki,” wulgənowo. ³³ Fəgatto ku-a bari-a waare-a jawalni gakki. Jerujalemlan gənia, na gaden nawi fimaa ceyesiwawo,» yeno.

³⁴ Koro Isa walde: «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiya dəa roro yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowanju jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna, amma wayew. ³⁵ Akko fanndo de sul kolnjaana.† Nayiro wulnjagakki, wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

* **13:29** 13.29 am adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan - Kərdiya.

† **13:35** 13.35 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwanjan culuwuna.

14

Isaye kam dondia isangaduwwu

¹ Yim tustuyea laa Isa masəna dioro fado Farisawaye kuranja laayero leyenniya, amdə jauro Isaa ninijai duwon, ² kam laa tiyinju nga fuwadaa fuwunjun kiro. ³ Isaye malamba Attauraye-a Farisawa-aro: «Yim tustuyea kamba isangaduwwuma halal ra haram?» cəne tayia kiworo. ⁴ Gəm kedənniya, Isa kamdəa cədanə isangajiye salamje leyeno. ⁵ Daji tayiro: «Wundundo tadanju bi dalonju yim tustuyea barambo cukkuriya, sadəman cuttuluwiwawodə?» yeno. ⁶ Koro mana tiro kalaktuwuye tayiro katkero.

Bare rokura diwwi!

⁷ Isa am masəna dioro dojanadə na darajaa kərejane napcai kirunniya, tayiro misal cədde: ⁸ «Kam laa masəna larusayero nia donjiya, bare na darajaadən namməmmi, dalilnjudə wan-eye sosamanəm kam nia darajan konjəna laaa dojəna. ⁹ Adəgaia, sosamandodə nanəmbo ise niro: “Cine nadəa tiro kolgəne!” cəni. Daji nangunəmbaro cinəme lenəme na daraja bawodəlan namməmi. ¹⁰ Amma kam laa nia donjiya, lene na daraja bawolan namme. Daji sosamanəmdə isiya, niro: “Sawani, are na darajaan namme!” cəne fuwu jama dojəna sammayen daraja fandəmi. ¹¹ Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro kam kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai.»

¹² Daji Isaye sosamanjudəro: «Ngəməri masəna kausuye bi lesaye dabbarnəmiya, bare

sawawanəm, bi yanəmgəna, bi kəramiyanəm, bi kəmaskiyanəm gəriwuwa donəmmi. Adəgai kidəm̄ba, tayi ye nia donjane njakkarəm̄bi. ¹³ Amma ngəm̄əri masəna dioye dabbarnəmiya, ngudiya so, maskinna so, ngurdiyiyā so, kambuwa soa done. ¹⁴ Adəgainin bargaarō walləmi, tayi rakcane niro njakkarəm̄biwawō nangarō. Yim cinowō jirewuyea Ala niro njəkkərəm̄bi.»

Misal masəna ngəm̄əriye
(Mat 22.1-14)

¹⁵ Curo masənawuyen faln̄ja adəa fangenniya, Isarō: «Barganju kam nodō bargaa Alayen masəna juwuidə!» yeno. ¹⁶ Isaye tiro: «Kam laa masəna ngəm̄əriye cədi cəne am kada doyeno. ¹⁷ Sa masənayedə kidənniya, wolodinjua cunode am dojənədərō: “Arowō, awiso kərma dabbargada!” yeno. ¹⁸ Amma tayi samma wajane fal fallen gawara koro ngəskera. Burwoyedə tiro: “Lowonjəkkəna gawurso, kulo yiwukkəna dolero lekke rukki,” yeno. ¹⁹ Fal ye: “Lowonjəkkəna gawurso, dalo bareye mewu yiwukkəna lekke tayia rijamməkki,” yeno. ²⁰ Faldə ye: “Bərinmarō larusa kidəkko. Adəmarō rangəkke lekkiwawodə,” yeno. ²¹ Daji wolodidə na kəmanjuyero walde awo ani sammaa wulyeyeno. Adəa fangenniya, kəma fadoyedə gərgaje wolodinjūdərō: “Duwan luwe bəlaye farsam farsam so, lai lai so gai, talaawa-a maskinna-a kambuwa-a ngurdiyiyā-a sammaa mane kude!” ²² Daji wolodidə walde tiro: “Kəmani, awo wulləmmadə tədəna, amma koro yaye na gapcəna mbeji,” yeno. ²³ Koro kəmadəye

wolodinjuro: “Bəlan luwe jawal kuran gananso gai amba yakke isa, fanni cappo cəmbəro!
²⁴ Nayiro wulnjagakki, am burwon dokkənadəye falnjama masənani juwuiwawo, diye!”»

Fuwura Isayero waldu

²⁵ Am kada kadami Isaa casadduwuna kallo ledu cadi duwon, Isa suworde tayiro: ²⁶ «Kam laa naniro ise bawanju-a yanju-a, kamunju-a yallanju-a, yeiyawanju-a kannawanju-a, har ronjudəmaa wajənnia, rakce fuwuraniro waljiwawo. ²⁷ Koro wundu duwon kəskanju karmoye* ngoje wua səgannimadə, rakce fuwuraniro waljiwawo. ²⁸ Wundundo gəle soro sameye tando cəraana duwon, dunonju koji ra kojiwaworo nojoro napce wuri ceji sammaa burwon komjənni tando badijidə? ²⁹ Ngai gənia, fərdudəa gənaje rakce sorodəa təmojəgənni walyenoa, am caruna samma rudu tiro gənajagane: ³⁰ “Ruiwo, kam adə soro tando badijəna duwon, tumoduwu tiro katkero!” cani. ³¹ Koro mai laa amnju dəwu mewua duwon mai kamanju am dəwu findiari kəriwu njəkkado majia, burwon napce rakce tayia kəriwun juwui ra juwuiwawodəa curui, mare? ³² Tia jawuiro kiroa, lawalamanju kuruwunin duwon, naptu nanlewaye kororo am cukkunodi. ³³ Adəgaima kam duwon kəndanju ngaa wajənnidə rakce fuwuraniro waljiwawo.

³⁴ «Mandadə ngəla, amma kəlambo walyenoa, jiri fin gəle cayenju gairo walji? ³⁵ Manda

* **14:27** 14.27 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

kələmdə kattiro bi muɣiro fiduwuro faidaa gəni, tia deyan yirjai. Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

15

Misal dimi faccəgənyaye (Mat 18.10-14)

¹ Yim laa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a Isaa kərənduro nanjuro isai duwon, ² Farisawa-a maləmba Attauraye-a adəa kutturo carune kattenjan: «Kam adə biwumasoa kasacce, har tayi-a rokko masəna cadi,» yera.

³ Daji Isa tayiro misal adəa cədde: ⁴ «Kamndo laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filəgar ləgaridəa karaalan kolje leje fal faccəgənadəa maje, har cuwandi, mare? ⁵ Cuwandiya, karwu kəjiaro ngawanan ngoje ⁶ fannjuro waldi. Daji sawawanju-a kəmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukəjinde kallo fəleniyo, dimini faccəgənadəa fandəkkəna nangaro,” cəni. ⁷ Nayiro wulnjagakki, adəgaima samelan karwukəji duwon kəla biwuma fal tuwa cədənayen tədide, kəla jirewu filəgar ləgari jawallan caluwunnidəmayen kojənarə tədi.

Misal cungo faccəgənyaye

⁸ «Koro kamu laa cunjonju mewua duwon, fal fatkeyenoa, fatəla wasse fadodəa fəraje hangallayen kulasse, har cuwandi, mare? ⁹ Cuwandiya, koiyanju-a kəmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukəjinde kallo fəleniyo, cungoni faccəgənadəa fandəkkəna nangaro,” cəni. ¹⁰ Nayiro wulnjagakki,

adəgaima biwuma fal tuwa cədiya, malaiyawa Alaye ye kəji fanjai.»

Misal tada faccəgənyaye

¹¹ Koro Isa walde: «Kam laa tada yindia duwon, ¹² təngərimadəye tiro: “Bawa, nuwani warasaye se!” yenniya, bawadə tayiro kəndanju dagaryeyeno. ¹³ Ngawo kawu ganayen təngərimadə awonju sammaa capce lardu kuruwu laaro leje nadən nanjairo cəde kəndanju basaryeno. ¹⁴ Wuřinju sammaa ceje cot kerənniya, kəna jau lardudəro ngaye lambimaro walyeno. ¹⁵ Daji cije kam larduye laaro napciye aladeya neworo kulowanjuro tia kinado. ¹⁶ Tada kəskəye aladeya jawuidəa juwune curonju njəmbəro juro mangarjəna, amma wunduma tiro cinni. ¹⁷ Daji kəla naptunju adəyen tuwore karwunjun: “Kai! Kidama bawaniye fi yaye kəmbo juwe, har kulji, amma akko wua na adən kənaye sesi. ¹⁸ Kolle cikke bawaniyero lekke tiro: ‘Bawa, Mai Samema yero biwu yiddəkkəna, ni yero biwu njəddəkkəna. ¹⁹ Kua wua tadanəmlan bowoduro yittəkkəni. Marne, kasadde kidawunəmbe falnja gairo walləkko!’ nəkki.” ²⁰ Daji cije na bawanjuyero leyeno. Amma bawanjudə kuruwun tia kirunniya, juro njunoje cəgase daunjuro kamdiye lewa kərawoye tiro kiddo. ²¹ Daji tadadəye tiro: “Bawa, Mai Samema yero biwu yiddəkkəna, ni yero biwu njəddəkkəna. Kua wua tadanəmlan bowoduro yittəkkəni,” yeno. ²² Amma bawadəye wolodiyanjuro: “Duwan lenowo, kalwu gari ngalwodəa kudowo tiro

luwunowo. Ngulondonjuro kulum yakkowo, sinju yero suno yakkowo. ²³ Koro kænna kaisuadæa kudowo duwanowo. Bæri ngæmæriye buiyo, bikke diyo, ²⁴ dalilnjudæ tadani adæ nuna duwon roaro walyeno, faccægæna duwon tia kiwandækko nangaro,” yeno. Daji karwunja jauru kæjije ngæmæri badiyera.

²⁵ «Sa adæn tada kuramadæ kulon. Fado karængenniya, ganga-a algaita-a nukcai fangeno. ²⁶ Wolodi laaa bowoje awo wakkajænadæa kiworo. ²⁷ Tiye: “Kannanæm diye walde iso. Bawanæm tia kælewa salai cuwandæna nangaro, kænna kaisuadæa duwajæna,” yeno. ²⁸ Daji tada kuramadæ gærgæje fadodæro ngawo wayeno. Bawanju cije culuwe tia lowodu ngæskeno. ²⁹ Amma tiye bawanjuro: “Akko kærwu kadaro kæræa gairo ngænæptække niro kida njæddækki, koro sawiso mananæm ngokki yaye, ngaltema wuro kani tængærima sime sawawani-a ngæmæri diyende. ³⁰ Amma tadanæm adæ, arsiyinæm sammaa jawarraro ræmæs cikkeje basarje walde kadinniyama, tiro kænna kaisuadæa duwayeyem!” ³¹ Daji bawadæye tiro: “Tadani, ni sawiso nanin kærgam, koro awo kakke samma kaanæm. ³² Ngæmæri dio-a kæji fanda-a ani andiro wajimsaana diye, dalilnjudæ kannanæm adæ nuna duwon roaro walyeno, faccægæna duwon tia kiwandiye nangaro,” yeno.»

16

Misal wakkil nangaaye

¹ Koro Isa walde fuwurawadəro: «Gariwu laa wakkilnjua duwon, am nanjuro isane wakkilnjudəa ngadarjane arsiyinju basarji yera. ² Gariwudə tia bowoje: “Awi kəlanəmlan wuljai fakkənadə? Balas sədde, kua adən fuwun ni wakkilni gəni,” yeno. ³ Daji wakkildəye karwunjun: “Bani ngimba nanwakkilnin wua suttuluwunadə, awi gəle dikki? Dunoni bareye bawo, koro lowo dio ye wuro nangua. ⁴ To, awo wua kidanin suttuluwiya dikke am fannjan samoyidəa nokkəna,” yeno. ⁵ Daji am duwon banju ngimba kasuro jəgai sammaa tilo tiloyen bowoje burwoyedəro: “Ndawuro bani ngimba nia njəgai?” cəne tia kiworo. ⁶ Tiye: “Kəndawu jaitunne tonon miaro,” yenniya, wakkildəye tiro: “Kakkadunəm kasuye ngone duwan namme fiwu ruwune.” ⁷ Koro kam gadero: “Ni nda, ndawuro nia njəgai?” yeno. “Algama buwu miaro,” yenniya, wakkildəye: “Kakkadunəm ngone fisku ruwune,” yeno. ⁸ Banju ngimbadə wakkil jire bawoa kəla nanganju adəyen kingoro, dalilnjudə duniawu arsiyinjalan nanga kam fandoyen jama Alayea kojana nangaro. ⁹ Nayiro wulnjagakki, arsiyi dunia adəyelan sawawa fandowo. Sa dajənalalan, nayia kəndəgairam sawisoyen ngəlaro njamoyi.

¹⁰ «Kam awo ganan jireadə, ngəwu yen jire. Koro kam awo ganan jire bawoadə, ngəwu yen jire bawoa. ¹¹ Arsiyi dunia adəyen jirenambu diwwaa, wundu gəle arsiyi jireye sameyedəa mukkondoro cakki? ¹² Koro ləman kaando gənidelan jirenambu diwwaa, wundu gəle nayiro nuwa kaando njadi? ¹³ Wolodi fima

rakce wolodi kēma yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cərayi, bi fal bərsəmje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero wal-luwawo.»

Attaura Nawi Musaye-a nodo bargaa Alaye-a

¹⁴ Farisawa tayi wuri rawowu nangaro awo ani sammaa fangeranniya, Isaro rudu gənayeyera.

¹⁵ Isaye tayiro: «Nayi fuwu amben kəlandoa jirewuro ngonuwwa, amma Ala awo karwundoye nojəna. Awo fuwu amben ngəlaro jajakaidə na Alayen waada.

¹⁶ «Attaura-a kitawuwa nawiyaye-adə dasaana duwon har jaman Yahaya Kasalamaye kadio. Tən sa adən kawuri kəji nodo bargaa Alaye ambo wuldiyi, koro wundu yaye tiro ngaworo məldi. ¹⁷ Adə yaye səkkal fal Attauraye baworo waldudəro same-a cidi-a baworo walduma budu wo. ¹⁸ Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyajənadə kənjəna cədəna. Koro kam duwon kamu dəpkadaa niyajənadə, ti ye kənjəna cədəna.

Misal gariwu laa-a Lajarus-aye

¹⁹ «Gariwu laa mbeji, yim nguson kajəmu kime so, kaila linne ngalwo so luji ye, kullum tamtama daraja-alan napci ye. ²⁰ Cinna fannjuyen ngudi laa ye bowada tiyinju samma tunoa mbeji, cunju Lajarus. ²¹ Kənanjuadəro, kəmbo tewur gariwudəyen cidiro fidənadəa boro mangarji kərga, koro kəriyama isane tunowanjudəa məməlaccai. ²² Ngudidə bawoyenniya, malaiyawa tia ngojane gəre Nawi Ibrahimbero kesado. Gariwudə ye bawoje tia sittərayera.

²³ Curo kannuyen ajawu jauro cai duwon, kēla sapkenniya, kuruwun Nawi Ibrahim-a gārenjun Lajarus-aa kiro. ²⁴ Daji yilje: “Bawande Ibrahim, wua njunosəne Lajarus node ci ngulondonjuye ingiro ləpcuwo təlammī samjo, curo kannu adəyen jauro bone yakki, diye!” yeno. ²⁵ Amma Nawi Ibrahimbe tiro: “Tadani, tange sa dunialan jauro kəji yamidə, Lajarus ye jauro kuttu caidə. Amma kərma ti na adən ronju bowada, ni ye curo boneyen kərgam. ²⁶ Koro ngawo adəyeman kattenden bəlaa kura kuruwu fetta, bare nanden wunduma cije nandoro lejənni, bi nando yen wunduma nandero isənni nangaro!” yeno. ²⁷ Tiye: “Marne, Bawa, lowonjəkkəna, Lajarus fado bawaniyero node, ²⁸ yaanani uwu mbeji. Kolle lejo tayia galajo, bare tayi ye na ajawuye adəro isanni!” ²⁹ Amma Nawi Ibrahimbe tiro: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a nanjan mbeji. Kolle tayia fanja!” yeno. ³⁰ Koro tiye: “A’a, Bawa Ibrahim! Amma kam laa karmolan cije nanjaro leyenoa, tuwa cadi,” yenniya, ³¹ Nawi Ibrahimbe: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a fanduro way-eraa, kam nuna roaro walje cijənama kasaccawawo.”»

17

Bare kamba karwulan tawwi!

¹ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Awowa casakke am taljane biwu cadidə kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidə! ² Kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujagane bərəmbo gəpcaanama tiro ngalwo, tadawa sanana aniye falnjaa cakke talje biwu cədidəro. ³ Hangal

gənanowo! Kəraminəm biwu niro njəddia, tiro wulgəne. Təmjiā, tia gawurne. ⁴ Curo kawu fallen tulurro biwu ngiddo yaye, tulurro walde ise niro: “Təmməkkəna,” cənia, tia gawurne.»

⁵ Daji kəngayambadəye Kəmadəro: «Kambərsendedəa yirgai!» yeranniya, ⁶ Kəmaye tayiro: «Ca kambərsendo mbejia, kasuni mutarre gai təngərima yaye, ranguwe kəska kura adəro: “Məktəne, curo bərəmben kəktəne!” wulgəwiya, manando jəgai.

⁷ «Kamndo laa kəreanju kulo baredu bi ləman neworo leje karaan walde isiya, tiro: “Duwan are namme bəri bui!” cəni wa? A’a! ⁸ Tiro: “Bəri desəgəne, kajəmunəm kadawu bawoa yakkəmiya, are kəmboni kude fisəgəne. Bukke yakkiya duwon, ni ye bui yai,” cəni. ⁹ Koro kəreanju awo tiro wuljəgənədə cədəna nangaro, tia wuseji wa? A’a! ¹⁰ To, nayi ye awo Ala wulnjaana sammaa diwe ceriya, adəgai wulowo: “Andi kəreawa faida bawoa, awo wajimsaana bas kidiye!”»

Isaye am barasua mewu isangaduwu

¹¹ Isa bərni Jerujaləbero ledu cədi duwon, karangi kätte cidi Samariyaye-a Galileye-aa giya. ¹² Bələdeya laa karəngenniya, kongwa barasua mewu tia kapkeyera. Kuruwun dajane ¹³ kowo sapcane tiro: «Sayinna Isa, marne andia njunosane!» yera. ¹⁴ Isa tayia kirunniya, tayiro: «Lenowo, řimannadəro fəledəgənowo!» yeno. Lejai ngai duwon, ngajane tayirro walyera. ¹⁵ Falnja ngajənarə asuyenniya, kowo sapce Alaa cungoriaro walde ¹⁶ fuwu Isayen tungurumje

ngumñju cidin gənaje tia wuseyeno. Tidə kam Samariyaye. ¹⁷ Daji Isaye: «Tayi mewu samma ngajana, mare? To, nda tayi ləgardə? ¹⁸ Kusotto adəro kajia, wundunjama walde Alaa wuseji bawo wa?» ¹⁹ Daji kamdəro: «Cine lene! Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma,» yeno.

Kənde nodo bargaa Alaye

(Mat 24.15-28, 36-44)

²⁰ Yim laa Farisawaso Isaro kəla yimbi nodo bargaa Alaye duniaro isiyen keworənniya, tayiro: «Nodo bargaa Alaye asuduramsolan gəni isi, ²¹ koro wundumaye: “Akko ti!” bi “Towo ti!” wuljiwawo. Nonowo, nodo bargaa Alayedə dawundoman kərga,» yeno.

²² Daji Isaye fuwurawadəro: «Sa ise kawu fal yayero Tada Kambədəa kuroro jauro raawwa, amma tia ruwwawo. ²³ Amsoye nayiro: “Akkonju!” bi “Towonju!” caniya, bare lenuwe tayia gawwi. ²⁴ Jiri same ci fallan har todəro cuwalde wassidə gai, yim kəndenjuyedən Tada Kambədə ye ngai. ²⁵ Amma Ala kadarjəna, sai jauro bone cane am jaman adəyedə tia wajaiya duwon.

²⁶ «Jaman Tada Kambədəye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai. ²⁷ Sadən amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim Nawi Nuhu maaradəro ngaye ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. ²⁸ Koro alamanjudə jaman Nawi Lutuye gai. Amso jawui ye, casai ye, kasuwun luwa so, lado so cadi ye, kulo barejai, fado casandi ye kasarga. ²⁹ Daji yim Nawi Lutu

bəla Sodomben culuwunadən, dəlawu kannuyey-a kauwa kannuaye-a samən cudure tayi sam-maa siyeyeno. ³⁰ Yim duwon Tada Kambədə fəleliyidən adəgaima wakkaji.

³¹ «Yim adən kam duwon kəla soronjuyen karenju ye curo soroyen dəganadə bare jəpce kare ngoje leji cəne curo sorodəyero ngaanni! Koro kam kulolan dəganadə ye bare fadoro waldənni! ³² Tangowo kamu Lutuyea! ³³ Wundu duwon ronju riwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon ronju* cuwatkənamadə ronjudəa cəriwi. ³⁴ Nayiro wulnjagakki, yim adən bune am yindi dəgəl tilon bowada duwon, fal ngojane fal koljai. ³⁵ Koro kamu yindi ye kallo nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai. ³⁶ [Kongwa yindi ye kulon duwon, fal ngojane fal koljai.]»

³⁷ Daji fuwurawanjuye tiro: «Kəma, ndaran awo adə wakkaji?» cane tia keworənniya, tayiro: «Na riwa dəganalan kowuwaso ye captai,» yeno.

18

Misal kamu kwa faccəgənaa-a alkali-aye

¹ Daji Isa fuwurawanjuro kəla sawiso təma koljannilan moduwa cadoyen misal adəa kiddo. ² Tayiro: «Bəla laan alkali laa Ala yea rijənni, kam yea nangujənni mbeji. ³ Koro curo bəla adəyən kamu kwa faccəgənaa laa ye mbeji.

* **17:33** 17.33 ronju - Kam duwon ronju na Alayen riwo cəraanamadə ronju dunian cuwatki, amma kam duwon Isa nangaro ronju dunian cuwatkənamadə ronju na Alayen cəriwi.

Kullum na alkalidayero ise tia lowoje: “Wuro shara kɛla kɛladoniyen sɛdde!” cɛni. ⁴ Tussɛna sonju cɛmowonni, amma ngawo adɛyen alkalidɛ karwunjun: “Ala yea rikkɛni, kam yea nangunɛkkɛni yaye, ⁵ kamu adɛ kullum wua suwolsɛna nangaro, tiro shara yiddɛkki, bare kɛnde ngɛwunjudɛn karwuni tɛgɛmbo jajɛnniro!” yeno.» ⁶ Daji Kɛmadɛye: «Awo alkali jirenambuma adɛ wuljɛnadɛa fanowo! ⁷ To, Ala nda, am kɛrɛjɛna bune-a kausu-aro tiro sonja caddidɛro shara kɛla kɛladowanjayen cɛddiwawo wa? Ra, kawu kadaro tussɛna duwon, tayia banajiyi? ⁸ Nayiro wulnja-gakki, duwaman sharanja kamji. Adɛ yaye sa Tada Kambedɛ duniaro walde isiya, koro yaye kambɛrse dunialan cuwandi wa?»

Misal Farisa-a akki mowoma-aye

⁹ Daji Isa am tayi kɛlanjaa jirewuro ngojane am gadea rujanaro misal adɛa kiddo: ¹⁰ «Am yindi moduwa dioro Fado Alayero lejane kasargawo. Kam faldɛ Farisa, faldɛ ye akki mowoma. ¹¹ Farisadɛ cije daje karwunjun moduwa cɛde: “Ala, wu am gade-a gade nangaro wusenjɛkkɛna. Wu barwu gɛni, diwi dioma gɛni, kɛnjɛnama gɛni, bi akki mowoma adɛ gai gɛni. ¹² Wudɛ curo mawuyen yindiro asem dikki, koro awo fandɛkkɛna ngan fal curo mewuyen sadaaro yikki,” yeno. ¹³ Amma ti akki mowomadɛ, ngawolan daada kɛlama sɛpcɛnnin nganjinju bakciaro:” “Ala, wu biwuma, wua

* **18:13** 18.13 nganjinju bakciaro - Karwukutta fɛledu.

njunosəne!” yeno. ¹⁴ Nayiro wulnjagakki, Farisadəa gəni, akki mowomadəa Ala jiremaro ngojo. Nonowo, wundu duwon kəlanjua jakcənamadə, tia bassai. Koro kam kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jakakcai,» yeno.

*Isaye yalla sananaro barga dəptuwu
(Mat 19.13-15; Mar 10.13-16)*

¹⁵ Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon, fuwurawadə adəa kerunniya, amdəa wusayera. ¹⁶ Amma Isa yalla sananadəa bowoje fuwurawanjuro: «Yalladəa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkəwwi! Nodo bargaa Alayedə am tayi gaiye nuwanja, diye! ¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedəa kasaccənnidə təmmaro ngayiwawo!» yeno.

*Kam kura laaye ro sawisoye mada
(Mat 19.16-30; Mar 10.17-31)*

¹⁸ Kam kura laaye Isaro: «Maləm ngələma, awi dikke ro sawisoye fandəkki?» cəne tia kiworo. ¹⁹ Isaye tiro: «Awiro wua ngələman bowosəmi? Ala gənia, wunduma ngəla bawo. ²⁰ Wadawadəa† nonəmma: Bare kənjəna dimmi, bare ro kambe tuluwummi, bare nambawu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bawanəma yanəm-aro daraja ye!»† yeno. ²¹ Kamdəye: «Tən gananiyan wada ani sammaa gakkəna,» yeno. ²² Isa adəa fangenniya, tiro: «Koro yaye awo fal nia maunjəna. Kəndanəm sammaa lade

† **18:20** 18.20 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruuwada. † **18:20** 18.20 NL 20.12-16; SK 5.16-20

talaawaro dagargəne, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno. ²³ Kamdə adəa fangenniya, ti jauro gəriwu nangaro karwukutta tia tai daje kida. ²⁴ Isa karwukuttanjudəa kirunniya, tiye: «Gəriwuye nodo bargaa Alayero ngawonju jauro jau, diye! ²⁵ Gəriwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro karimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁶ Am adəa fanjanadəye tiro: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera. ²⁷ Isaye: «Awo kambo yojiwawodə Alaro yoji!» yeno. ²⁸ Daji Biturusse tiro: «Akkonde awindeso kol-liye nia njəgaiyena,» yenniya, ²⁹ Isaye: «Jire-marō nayiro wulnjagakki, wunduma nodo bargaa Alaye nangaro fado, bi kamu, bi yaana, bi bawa, bi ya, bi yalla koljənadə, ³⁰ dunia adəman awo koljənadəmaa ngəwuro kojəna cuwandiwawodəma bawo. Koro leira wakkajiya, ro sawisoye ye cuwandi,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 20.17-19; Mar 10.32-34)

³¹ Isa mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe tayiro: «Fanowo, Jerujalembō leniye, koro awo nawiyaso kəla Tada Kambədəyen ruwujana samma wakkaji. ³² Am tia cadane mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane rara-jane tiro lallari tuwajagane ³³ kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. ³⁴ Amma fuwurawadə awima asu-janni. Maananju tayiro gəraaada nangaro, awo wuljənadəa nojanni.

Isaye kambua isangaduwu
(*Mat 20.29-34; Mar 10.46-52*)

³⁵ Isa bēla Jerikoye karəngenniya, kambu laa ci jawallen napkada lowo cədi mbeji. ³⁶ Jama kojairo fangenniya, awi wakkajoro kiworo. ³⁷ Tiro: «Isa kam Najaratte kodu cədi,» yera. ³⁸ Daji kowo sapce: «Isa Tada Mai Daudaye,‡ wua njunosəne!» yeno. ³⁹ Am fuwu gərjana lejaidə tiro jakkade mədək napco yera, amma cayea kojənaro kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosəne!» yeno. ⁴⁰ Daji Isa daje tia nanjuro cawudo yeno. Kewudənniya, tiro: ⁴¹ «Awi niro njəddəkkiya, raam?» cəne tia kiworo. Tiye: «Kəma, sim fandəkkiya, raakko!» yeno. ⁴² Daji Isaye tiro: «Sim fande! Kambərsenəm nangaro nanlewa fandəmma,» yeno. ⁴³ Sadəman sim cuwande Alaa cungoriario Isaa giya. Jama samma adəa kerunniya, tayi ye Alaa jajaktu badiyera.

19

Isa-a Jakaya-a

¹ Isa bēla Jerikoyero ngaye reje kodu badiyeno. ² Bəladən kam laa mbeji, cunju Jakaya. Ti kura akki mowomasoye ye, jauru gariwu ye. ³ Wundu ti Isa wo cəne tia kuroro maji, amma kəla jama kadayen rangəme kuroro tiro katkero, ti kori nangaro. ⁴ Daji Isaa kuroro cəgase fuwuro leje na Isa kojidəyen kəla tarmu laayero tatkeno. ⁵ Isa nadəro kadinniya, kəla sapce tiro: «Jakaya,

‡ **18:38** 18.38 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

duwan jəmme, ku sai fannəmlan jəmməkkiya!» yeno. ⁶ Jakaya ganje jəpce karwu kəjiaro tia kapciye sosayeno. ⁷ Jamadə adəa kerunniya, karwunja waje: «Fado biwumayen jəpcəna!» cani. ⁸ Amma Jakaya cije daje Kəmadəro: «Kəma, reda kəndaniyedəa talaawaro yikki. Koro kam laayen wuri cukkowonaro mowokkənaa, kawak dewu tiro kalakkəgəkki,» yeno. ⁹ Daji Isaye: «Ku fado adən njəkkawo jəpcəna, dalilnjudə kam adə ye kaduwu Nawi Ibrahimbe* nangaro. ¹⁰ Nonowo, Tada Kambedə am faccaanaa maje njəkkaworo kadio,» yeno.

Misal Mai-a wolodiyanju-aye
(Mat 25.14-30)

¹¹ Jamadə awo ania kərənjai ngai duwon, Isa tayiro misal wulduwu badiyeno, dalilnjudə Jeru-jalemba karənjəna ye, koro tayidə nodo bargaa Alaye sadəman duniaro jəpciyiro təmajana ye nangaro. ¹² Tayiro: «Maina laa lardu kuruwu laaro leje kərmai lardunjuye cuwande walde isi cəne sapturo ciyeno. ¹³ Daji wolodiyanju mewu bowoje wundunja yayero mina† fal fal ce tayiro: “Kawu waldəkke isəkkiro tilan sawur dewo,” yeno. ¹⁴ Amma am lardudəye tia wajane, har ngawonjun am canode: “Kam adə maindero waljidəa rayiyende!” yera.

¹⁵ «Maije kadinniya, wada ce wolodiyanju tayiro wuri cinadəa bowoja isa awiso sawurlan

* **19:9** 19.9 kaduwu Nawi Ibrahimbe - Jakaya ye Nawi Ibrahim gai Alaa kasacce na Alayen njəkkawo cuwandəna. Adəma nangaro Jakaya kaduwu jireye Nawi Ibrahimbe. † **19:13** 19.13 mina - Mina faldə alwasi kida kawu miaye.

cawandoro nojo yeno. ¹⁶ Burwoyedə ise tiro: “Barganəmmin, akko mina simmadən mina gade mewu fandəkko,” yeno. ¹⁷ Maiye tiro: “Wuse, wolodi ngələma! Awo ganan aman dimma nangaro, nia lawan bəla mewuyero galanjəkki,” yeno. ¹⁸ Yindiyedə ye ise tiro: “Barganəmmin, mina simmadən gade uwu fandəkko,” yenniya, ¹⁹ Maiye: “Nia lawan bəla uwuyero galanjəkki,” yeno. ²⁰ Daji wolodi gade ye ise tiro: “Barganəmmin, akko minanəm. Tia kesolan kərnəkke dam gənayekko. ²¹ Ni kam jau nangaro, ringekko. Awo gənanəmmidəa ngonəmi, awo nadəmmidə yea kalanəmi,” yeno. ²² Maiye tiro: “Mana cinəmben shara njəddəkki, wolodi kələdo! Wu kam jau, awo gənakkəni ngokki, koro awo nadəkkəni kalakkiro nonəmna, gəna? ²³ To, awiro gəle wuřinidəa bankilan gənanəmmidə? Ca ngai dimmaa, waldunidən wuřini riwanjua mowokkəna,” yeno. ²⁴ Daji Maiye am nadən daadadəro: “Minadəa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo!” yeno. ²⁵ Tayiye: “A! Barganəmmin, nanjun mewu mbeji, diye!” yeranniya, ²⁶ Maiye: “Nayiro wulnjagakki, wundu duwon nanjun awoamadə,‡ tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,§ awo cədanadəmaa tilan camoyi. ²⁷ Kələdowani mainjaro walləkkiro wajanadəa kudowo

‡ **19:26** 19.26 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. § **19:26** 19.26 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

fuwunin roro yejowo!” yeno.»

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

Isaye mai gai Jerujalemba ngawo

(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Yah 12.12-19)

²⁸ Ngawo Isa adæa wuljænayen, koro walde kæla fuwunna Jerujalemba ledu badiyeno.

²⁹ Gære bælawa Baitfaje-a Baitani-aye na Kau Jaitunne canidæa karængeranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode ³⁰ tayiro: «Bæla fuwundayedæro lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagæwi. Færangowo kudowo! ³¹ Kam laaye: «Awiro færangowi?» cæne nayia njaworia, tiro: «Kæmadæ tilan mæradunjua,” wulgænowo!»

³² Daji am tayia cunodænadæ lejane Isa tayiro wuljægænadæ gai nayeyera. ³³ Kuttadæa færakcai duwon, kæmanjusoye tayiro: «Awiro færangowi?» yeranniya, ³⁴ tayiye: «Kæmadæ tilan mæradunjua,» yera. ³⁵ Daji kuttadæa* na Isayero cawude kalwunja kæladæro ferjagane tia ngoyeyera. ³⁶ Leji adægai duwon, am kalwunja kæla jawallen feryera. ³⁷ Na jawal Kau Jaitunnedæn jæpcidæa karængenniya, fuwurawanju samma karwu kæjiaro kowo sapcane kæla awo ajabba ajabba carunayen Alaa njungoro badiyera. ³⁸ Tayiye: «Bargaa mai cu Kæmandeyen isimadæ! Kærma duwon katte Alaa amnju-ayen nanlewa kærge, Mai Samemaro daraja tio!»† cani. ³⁹ Curo jamadæyen Farisawa

* **19:35** 19.35 kuttadæa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalemba kælewan ngayiye. † **19:38** 19.38 Jaw 118.26

laaye Isaro: «Sayinna, fuwurawanambo wulgane gam cado!» yeranniya, ⁴⁰ tiye: «Nayiro wulnjagakki, namgeraa, dongur kauyesoma burwu casakki,» yeno.

Isaye Jerujalemba njikiro

⁴¹ Isa Jerujalemba del karanje bərnidəa kiruniya, tiro kikkiro. ⁴² Bərnidəro: «Kai! Ca ku awo nanlewa njukkudidəa nonəmmaa, amma kərma nodu adə niro gəraaadaro waljəna. ⁴³ Adə nangaro yim laa ise kəladowanəm dirinjane kəlnjane kanji fiyen yaye kikiminjagane garunəmbo cidi capcagane tiyen kojane ⁴⁴ ni-a am curonəmlan dasaana-a sammaa təgəmbo sinjagai, har kau falma kəla kamanjuyen gənaada baworo cadi, dalilnjudə sa Kəmande amnjua cəkkayiye isənarə nonəmmi nangaro,» yeno.

Isa Fado Alayen

(Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Yah 2.13-25)

⁴⁵ Daji Isa balballa Fado Alayero kərgaanniya, kare ladomasoa dudu badiyeno. ⁴⁶ Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidə fado moduwaye!”; † amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!» † yeno.

⁴⁷ Yim nguson Isa Fado Alayen jamaa alamdu cədi duwon, wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a tia njejoro majai, ⁴⁸ amma jawal cawandənni, dalilnjudə jama samma hangalnja nanjun tia fanjana nangaro.

† 19:46 19.46 Ish 56.7 † 19:46 19.46 Iri 7.11

20

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mat 21.23-27; Mar 11.27-33)

¹ Yim laa Isa Fado Alayen jamaa alamje tayiro kawuri kəji Alayedəa wuljiyi duwon, wurawa řimannaye-a maləm̄ba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane ² tiro: «Andiro wulsagane, kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wulsəgənowo! ⁴ Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra kamben?» cəne tayia kiworo. ⁵ Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ⁶ Amma “Kamben” wulliyea, jama samma andiro kau gəgəmsagane seyesi, dalilnjudə Yahayaa nawiro ngojana nangaro.» ⁷ Daji Isaro ndaran ka-diomaro nojanni yera. ⁸ Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakki-wawo,» yeno.

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye

(Mat 21.33-46; Mar 12.1-12)

⁹ Daji Isa misal adəa jamaro manaduwo badiyeno. Tayiro: «Kam laa jərwu in-abbe cəde jərwuwu laaro agərijiye bəlawuro kawu kadayero sapkada. ¹⁰ Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwando kəreanju laa na jərwuwudəyero kinodo. Amma jərwuwudə tia cadane bakcane mukko dea duyera. ¹¹ Koro walde kərea gade kinodo. Ti yea cadane bakcane basarjane mukko dea duyera. ¹² Koro walde

karea yakkuye kinodənniya, caye gai ti yea larujane duyera. ¹³ Daji kəma jərwudəye: “Awi gəle dikki? Tadani raakkənədəmaa nodəkki. Waneye tiro daraja cadi,” yeno. ¹⁴ Amma jərwuwudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: “Adəma warasamadə wo! Tia yejiyo, warasadə kaandero waljo!” yera. ¹⁵ Daji tia cadane jərwudəlan cattuluwe roro keyeso.

«To, kəma jərwuyedə awi cədi? ¹⁶ Ise jərwuwu ania roro ceje am gadero jərwunjudəa ci,» yeno. Jamadə adəa fangeranniya, tayiye: «Suwana! Bare ngairo waljənni!» ¹⁷ Amma Isa tayia ninije: «To, awi maana awo kitawulan ruwuwada adəye?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə, tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.”†

¹⁸ Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurənamadə nanamdi, koro kaudə kambo cukkuriya, kəluwuro kalakci,»† yeno.

¹⁹ Maləmba Attauraye-a wurawa rimannaye-a jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə kəlanjaman misaldəa kidoro asujana nangaro.

Kambiwu kəla akki njoyen
(*Mat 22.15-22; Mar 12.13-17*)

† **20:17** 20.17 Jaw 118.22 † **20:18** 20.18 Ish 8.14; Dan 2.34-35

²⁰ Daji wurawa adinwuye ani Isaa mēlastu badijane curo mananjuyen cada mukko gomnayero casakkoro am laa jirewu gairo kēlanja kalakcanaa nanjuro kenodo. ²¹ Tiro: «Sayinna, mana wuldunēm-a jamaa alamdunēm-a samma jirero noniyena, koro wundumaa gayirnēmbawo ye, jawal Alaye kalkallo yikkērami ye. ²² To, Kaisarro* akki njodē, andiro halal ra haram?» cane tia keworo. ²³ Amma Isa niadiwinjadēa asuje tayiro: ²⁴ «Wuro dinariyus† fālesēgənowo rukke! Cu-a kēla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya, tiro «Kaisarre,» yera. ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredēa Kaisarro yowo, koro awo Alayedēa Alaro yowo!» yeno. ²⁶ Adəgaima rakcane fuwu jamayen Isaa curo mananjuyen cadanni. Jaawunjudēa jauro ajapcane mədək napkera.

Kambiwu kēla cinowo duniayen

(Mat 22.23-33; Mar 12.18-27)

²⁷ Sadusiya laa, tayi cinowo duniayea kasaccannidē, na Isayero isane ²⁸ tiro koro cadde: «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugəna tada bawo bawoje kamu koljia, kamu yanjugəna faccəgənayedēa niyajo yanjugənaro kaduwu majuwo!”† ruwujəna. ²⁹ Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedē kamu ngoje tada cuwandənnin bawoyeno. ³⁰ Yindiyedē ye kamudēa niyayenniya, ngai. ³¹ Yakkuyedē ye ngai. Adəgaima tayi tulurso tada cawandənnin bawoyera. ³² Ngawo

* **20:22** 20.22 Kaisar - Gomna kura Rombe † **20:24** 20.24 dinariyus - Dinariyus faldē alwasi kida kawu falle. † **20:28** 20.28 SK 25.5

adøyen kamudə ye bawoyeno. ³³ To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

³⁴ Isaye tayiro: «Am jaman adəye larusa so, niya so cadi, ³⁵ amma am duwon leira-a karmon cidu-aa cawandənadə larusa so, niya so cadiwawo. ³⁶ Karmon cidudən nuwanjaa nangaro, tayidə tadawa Alaye, malaiyawa gai rakcane gadero sanuiwawo.‡ ³⁷ Koro Nawi Musa kəlanjuma kitawulan na kannu dawu kəska cambiyedən am bawojana cijaidəa tabbaccəgəna. Tidə Kəmandea Ala Ibrahimbea Ala Isakuye-a Ala Yakubaye-alan bowoyeno.† ³⁸ Kəmandedə Ala am nunaye gəni, am roaye, nanjun tayi samma ronjaa nangaro,» yeno. ³⁹ Daji maləmba Attauraye laaye tiro: «Sayinna, jaawunəmdə kalkal!» yera, ⁴⁰ Adəgaima wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

*Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mat 22.41-46; Mar 12.35-37)*

⁴¹ Daji Isaye tayiro: «Ndayilan Almasiwudə Tada Mai Daudaye§ canidə? ⁴² Mai Dauda kəlanjuma kitawu Jawurayelan manaje: “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan duwon, ⁴³ kəladowanəmba cidiya sinəmbəro yakkəkko!’ cəna.”† ⁴⁴ Mai

‡ **20:36** 20.36 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **20:37** 20.37 NL 3.6 § **20:41** 20.41 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † **20:43** 20.42-43 Jaw 110.1

Daudaye tia Kəmalan bowojənadə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yeno.

Hal maləmba Attauraye

(Mat 23.1-36; Mar 12.38-40)

⁴⁵ Jama samma tia kərənjai duwon, Isaye fuwurawanjuro: ⁴⁶ «Maləmba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana. ⁴⁷ Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui ye, halnja gəraduro fuwu jamayen mod-uwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran jauro kura!» yeno.

21

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye

(Mar 12.41-44)

¹ Isa kəla sapkenniya, arsiyiwu laa curo sanduwu sadaa fidaarambedəro wuri fijagai kiro. ² Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye gursu kime yindi* fijiyi kiro. ³ Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adə tayi sammaa kojənaro fijəgəna. ⁴ Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon awo ronju riwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

Jawawi Isaye

kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

* **21:2** 21.2 gursu kime - Kunguna yaudiyaye tamannju ganama.

Wurdu Fado Alaye
(*Mat 24.1-14; Mar 13.1-13*)

⁵ Fuwurawanju laaye kēla jiri Fado Alayedēa kauwanju shawa shawa-a sadaa Alaro sadakcaana-alan janejanadēye kēlan manajai duwon, Isaye: ⁶ «Awo ruwi anidē, sanja cēde kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kēla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno. ⁷ Tayiye: «Sayinna, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cēdiya, awi alama duwon ambo fēlediyidē wo?» cane tia keworo. ⁸ Isaye tayiro: «Hangal gēnanowo, bare wunduma nayia njawatkēnni! Am ngēwu cunilan† isane: “Wuma ti wo!” koro “Sadē cēdēna!” cani. Bare tayia gawwi! ⁹ Kēriwu so, hangalsango soye lawar fanuwiya, bare yaanuwwi! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cēdēnni.»

¹⁰ Koro Isa walde tayiro: «Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kērmai-a kērmai gade-a ye kattenjan kēriwu gērjai. ¹¹ Cidi ye na gadegaden jaurō loloji, wowa-a kēna-a ye na naro ngasayi. Koro awowa riduye-a alama ajabba ajabba-a ye samelan fēledagai. ¹² Amma kawu awo ani samma wakkajaidēro, nayia njadane basarnjane dandalnin sērēnjagai, kosoro njasakki, koro cuni nangaro‡ fuwu mai so, gomna so yero njasadi. ¹³ Ngainin dama shedaro walduye fan-duwi. ¹⁴ Adē nangaro kawudēro nia ngonowo,

† **21:8** 21.8 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kēlanjaro ngojane tayima ti wo cani. ‡ **21:12** 21.12 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro.

bare kəla awo kəlando moworo wulluwiyen kar-wungai diwwi, ¹⁵ dalilnjudə wuma awo kalkal wulluwidəa njadəkki, koro curo waduwundoyen wundunjama rakce nayia kambiwunjaiwawo. ¹⁶ Bawando-a yando-a so, yaanawando so, kəramiyando so, sawawando so nayia njadane laandoa roro ceyesi. ¹⁷ Cuni nangaro am samma nayia wanjai, ¹⁸ amma kanduri kəlandoyema facciyiwawo. ¹⁹ Kanadi ngonuwiya, njəkkawo fanduwi.

Wurdu Jerujalembe

(Mat 24.15-28; Mar 13.14-23)

²⁰ «Sa sojiya kada isane bərni Jerujalembea dirijane kəljana ruwiya, wurduju karənjənarə nonowo. ²¹ Sa adən am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! Am curo bərnidəyen dasaanadə ye caluwo, koro am karaanjulən dasaanadə ye bare bərnidəro ngasaanni! ²² Dalilnjudə adəma sa ajawu gənaduwyedə wo, ngainin awo kitawulan ruwuwada samma wakkajai.† ²³ Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja! Masiwa kura lardudəro ngayi, Ala jama adəro gərgajəgəna nangaro. ²⁴ Laanja kashagarsolan ceyesi, laanja yea cadane karea gai larduwa gade samməro casadi. Kərdiyadə Jerujalembe wurjai, har sa Ala tayiro kadarjəgənədə cədiya.

Kənde Tada Kambədəye

(Mat 24.29-31; Mar 13.24-27)

† **21:22** 21.22 Hos 9.7

²⁵ «Samelan alamaso kəngal-a kumbal-a sillowuwa-alan tarui, dunia yelan nuktu tekuye-a cambaldunju-a casakke jama larduwaye hangalnja ciji. ²⁶ Kəla awo dunialan wakkajiyen ambe karwunja kamde, har muwajai, kənduwowa sameye jauro lolojai nangaro. ²⁷ Daji Tada Kambedə kənduwoa-a jauro darajaa-a curo fofouyen isi carui.† ²⁸ Awo ani wakkadu badijaiya, danowo kəlando sangowo, sa nayia meruduye karənjəna nangaro.»

Misal ya tarmuye

(Mat 24.32-35; Mar 13.28-31)

²⁹ Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Akko ya tarmuye-a kəska gadeso samma-a ruiwo! ³⁰ Sa kaluwanja ridu badijana ruwiya, nayi kəlando nangəri karənjənaro nonuwwa. ³¹ Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, nodo bargaa Alaye karənjənaro nonowo! ³² Jiremaro nayiro wul-njagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³³ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!

(Mat 24.36-44; Mar 13.32-37)

³⁴ «Hangal gənanowo! Bare curo njəmbəro so, sagarandu so, duniasuwol so hangalndo ngojane yim adə ise kel gai tadu bawo nayia rəp njadanni. ³⁵ Nonowo, yim adə am dunialan dasaana sammaro cukkuri. ³⁶ Faadaro dəgaiwo, duno awo wakkaji sammaro kanuwe fuwu Tada

† **21:27** 21.27 Dan 7.13-14

Kambedəyen daduye fandoworo sawisoro Alaa korowo,» yeno Isaye.

³⁷ Adəgaima yim nguson kausu Isa Fado Alayen jamaa alamji, bune bərnidən culuwe leje na Kau Jaitunne canidəyen waji. ³⁸ Koro jama samma tawajane tia kərənduro Fado Alayero isai kasarga.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

22

Isaa roro njejoro mada

(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Yah 11.45-57)

¹ Sala Burodi Yis Bawoaye tia sala Laya Njəkkayiramben bowojaidə kərənjenja. ² Koro wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a jawal Isaa njejoye majai, amma jamadəa rijana.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma

(Mat 26.14-16; Mar 14.10-11)

³ Daji Yiwulis Yahusa kam tiro Iskariyot cani mewun yindindəye falnjaro kərgawo. ⁴ Yahusa leje wurawa řimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a rokko jande kəla jawal Isaa mukkonjaro sərəttuwuyen keddo. ⁵ Karwunja jauro kəjije tiro wuri cadi yeranniya, ⁶ Yahusa kasacce dama Isaa tayiro jama nojannilan sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe

(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Yah 13.21-30)

7 Sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngɛlaro Laya Njɛkkayirambedɛa* duwajaidɛ kidɛnniya, 8 Isa Biturus-a Yahaya-aa cunode tayiro: «Lenowo, masɛna layayedɛa andiro dabbarsaganowo, buiyoy!» yeno. 9 Tiro: «Ndaran tia dabbarniyeya, raam?» cane tia keworo. 10 Isaye tayiro: «Akko bɛrnidɛro ngawuwiya, kam laa bule ingia ngojɛna-a kɛla kɛlluwi. Fado ngayidɛro tia gaiwo ngawowo, 11 kɛma fadoyedɛro wulgɛnowo: “Sayinnaye kusottoram na fuwurawanju-a rokko masɛna layayedɛa cadidɛ ndaran?” 12 Nayiro soro sameye ngim kura curon karea fɛlenjagai. Nadɛn masɛnadɛa dabbarnowo!» yeno. 13 Daji fuwurawadɛ lejane jiri Isa tayiro wuljɛgɛnadɛ gai awiso kewando. Adɛgaima masɛna layayedɛa dabbaryera.

Masɛna Kɛmaye

(Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1Kor 11.23-25)

14 Sa kidɛnniya, Isa kɛngayambanju-a rokko masɛnaro napkera. 15 Isaye tayiro: «Caman masɛna Laya Njɛkkayirambe adɛa kawu bone yakkidɛro nayi-a rokko buiyeya, jauramaro raakkɛna. 16 Nayiro wulnjagakki, na adɛn fuwun tia bukkiwawo, sai jiremaro nodo bargaa Alayelan maananju wakkajiya duwon,» yeno. 17 Kɛnjaram curon dibenna ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro: «Kɛnjaram adɛa taiwo, wundundo yaye ca! 18 Nayiro wulnjagakki, na adɛn fuwun ingi inabbe† yakkiwawo, har

* 22:7 22.7 ngɛlaro Laya Njɛkkayirambe - Ngɛlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadɛ. † 22:18 22.18 ingi inabbe - Diben.

nodo bargaa Alaye napciro,» yeno. ¹⁹ Daji burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce: «Adə tiyini nayi nangaro tinadə. Wua takturo adəa dewo!» yeno. ²⁰ Adəgai koro ngawo masənayen kənjaram ngoje tayiro ce: «Kənjaram adə aman bərin bunilan ndəpkada,‡ bu duwon nayi nangaro fidənadə.† ²¹ Kam duwon wua mukko kəladowaniyero sərənsiyidə, akkonju wu-a rokko masəna diye. ²² Tada Kambədə saptidəma,§ jiri Ala kadarjənadə gai, amma kam duwon tia sərəcciyidə, kuttunju!» ²³ Daji kattenjan kəla wundunja awo adəa dioma woyen koro badiyera.

Wundunja kura wo?

²⁴ Daji fuwurawadə kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen cadı duwon, ²⁵ Isaye tayiro: «Maiya dunia adəye talaawanjaa racca-gai, koro am tayiro serma canidə ye kənduwonja fəlejai. ²⁶ Amma nayidə, ngai gəni. Kura-mandodə təngəri gairo waljo, koro kam nayia njanodimadə wolodi gairo waljo! ²⁷ Wundu gəle kura wo? Kam masənaro napcənamadə ra wolodinjudə? Kam masənaro napcənamadə, mare? Amma wudə curondon wolodindo gai.

²⁸ «Curo jaraptani sammayen nayima gərenin nammuw. ²⁹ Jiri Bawani wuro kərmai sinadə gai, wu ye nayiro njadəkke ³⁰ curo kərmainiyen wu-a rokko buwe yawe, koro kəla kuris kərmaiye

‡ **22:20** 22.20 aman bərin bunilan ndəpkada - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-ayea tabbacciyidə. † **22:20** 22.20 NL 24.8; Iri 31.31-34 § **22:22** 22.22 Tada Kambədə sapti - Isa nui.

nammuwe jir̄iya mewun yindin Israyilawuyero shara yidduwi.

Isaye Biturus tia angər̄ji wuldu

(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Yah 13.36-38)

³¹ «Siman, Siman, fane! Yiwulis jiri am argəm lalajaidə gairo nayia laladuro Alaa cuworəna,* ³² amma bare kambərsenəm kolləm̄miro Alaa ngikkorəkko. Ni ye waldəmiya, kər̄amiyanəmdəa dunoagəne!» ³³ Biturusse tiro: «Kəma, koso bi karmoro dabbardəkkəna, ni-a rokko leniyo!» yenniya, ³⁴ tiye: «Biturus, niro wulnjəgəkki, gudowom ku kokkore cakkiwawo, sai yakkuro wua angərsəmiya,» yeno.

³⁵ Koro Isa walde tayiro: «Sa nayia wuri bawoa, ngər̄wu bawoa, suno gade ye bawoa njanodəkkənadən, awo laa maunjana wa?» cəne tayia kiworən̄niya, «Mausanni,» yera. ³⁶ Daji tayiro: «To, amma kər̄ma kam wur̄injuadə ngojo, kam ngər̄wunjuadə ye ngai, koro kam kashagar̄nju bawoadə ye kalwunju gari cəlado fal ciwo. ³⁷ Nayiro wulnjagakki, sai awo kitawulan ruwuwada adə wulan wakkajiya: “Amso tia biwumaro ngoyera.”† Aaa, awo kəlanin ruwuwadadə wakkaji,» yeno. ³⁸ Tiro: «Kəma, akko kashagar̄ yindi,» yeranniya, tayiro: «Kollowo, cədəna,» yeno.

Moduwa Isaye

(Mat 26.36-46; Mar 14.32-42)

³⁹ Isa bərn̄ilan culuwe cayedə gairo Kau Jaitunero leyeno, fuwurawanju ye tia geya. ⁴⁰ Nadəro

* **22:31** 22.31 nayia laladu - Yiwulis tayia rijapciya, cəraana.

† **22:37** 22.37 Ish 53.12

kadinniya, tayiro: «Bare jaraptuwwiro moduwa dewo!» yeno. ⁴¹ Daji tayia kolje gana laa kuruwuje tungurumje moduwa dio badiyeno. ⁴² Tiye: «Bawani, kasaddammaa, kənjaram adəa† wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno. ⁴³ [Daji malaiya laa samelan ise tiro fəlediye karwunju kib-bayeyeno. ⁴⁴ Isa jəktu dama baworo fanji duwon, cayeə kojənarə tai dajə moduwa kido, har kəmuwunju bu cidiro fidiyi gairo tok tok fiyadan.] ⁴⁵ Ngai moduwa kidənniya, cije na fuwurawanjuero walde ise tayia karwukut-taro casambarəna kənəm cadi najiye ⁴⁶ tayiro: «Awiro kənəm diwidə? Cinowo, bare jaraptuwwiro moduwa dewo!» yeno.

Isaa Ta

(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Yah 18.1-11)

⁴⁷ Isa mana cədi ngai duwon, jama kada kam tiro Yahusa cani mewun yindindəye falnja fuwu gərjiaro kadira. Yahusadə Isaro lewa darajaye njəddoro tia karəngenniya, ⁴⁸ Isaye tiro: «Yahusa, lewa darajayelan wa Tada Kambədəa sərətkəgəmi?» yeno. ⁴⁹ Am nanjuyədə awo wakkajidəa kerunniya, tiro: «Kəma, kashagarlan tayia cacalliyea, nda!» cane ⁵⁰ falnja wolodi řiman kurayeə bakce səmonju kəmboramdəa tən kamgeno. ⁵¹ Amma Isaye tayiro: «Danowo! Cədəna!» yenniya, səmonju leje isangayeyeno. ⁵² Daji Isaye wurawa řimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a amwurawa jamaye-a tia taro isanadəro: «A! Nayi kashagar so, ka so

† **22:42** 22.42 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

mukkonna wua gændema gai taro kadiw? ⁵³ Yim nguson nayi-a rokko Fado Alayen dægaiye duwon, wua sɛdawwi. Amma adɛma sando wo, sa duwon duwu kɛrmainju cunodidɛ.»

Biturusse Isaa angərdu

(Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Yah 18.25-27)

⁵⁴ Daji Isaa cadane balballa fado riman kuraɣedɛro kesado. Biturus ye katte kaskadaaro tayia giya. ⁵⁵ Dawu balballayen kannu fujane napkeranniya, Biturus ye dawunjan napkeno. ⁵⁶ Daji kir laa Biturussa nur kannuyedɛn napkada kirunniya, tia ngɛlaro ninije: «Kam adɛ ye Isa-a rokko,» yeno. ⁵⁷ Amma Biturus angərje: «Feroma, wu tia nokkɛni!» yeno. ⁵⁸ Gana sam kidɛnniya, kam laa ye tia cure: «Ni ye falnja!» yeno. Biturusse: «Kai! Wu gɛni!» yeno. ⁵⁹ Alama sa fal gai cɛde kam laa gade: «Fagatto kam adɛ ye Isa-a rokko, ti ye kam lardu Galileye nangaro!» yenniya, ⁶⁰ Biturusse tiro: «Kaiya! Awo wullɛmidɛa nokkɛni!» yeno. Sadɛman manaji ngai duwon, gudowom kokkore kekko. ⁶¹ Daji Kɛmadɛ suworde Biturussa niniyeno. Biturus ye awo Kɛma tiro wuljɛgɛnadɛa takkeno. Kɛmaye: «Ku kawu gudowom kokkore cakkidɛro, wua yakkuro angɛrsɛmi,» cɛnna. ⁶² Takkenniya, deyarɛ culuwe tai dajɛ so ngoyeno.

⁶³ Adɛgai duwon am Isaa gurejaidɛ tia rurujane babaktu badiyera. ⁶⁴ Simnju jakcane tiro: «Nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera.

⁶⁵ Koro radu kada tiro keddo.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen
(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Yah 18.12-24)

⁶⁶ Dunia wayenniya, amwurawa jamaye-a wurawa rimannaye-a malamba Attauraye-a majil-islan captane casakke Isaa fuwunjaro kewudo. ⁶⁷ Tiro: «Nima wa Almasiwudə wo? Andiro wulsagane!» cane tia keworo. Amma Isaye tayiro: «Wulnjagakkia, kasadduwwawo. ⁶⁸ Koro njaddəkkia, jaawu siwwawo. ⁶⁹ Amma kua adən fuwun Tada Kambedə mukko kəmboram Ala Kənduwomayen napkada dəgai,»† yeno. ⁷⁰ Daji tayi sammaye tiro: «Nima gəle Tada Alayedə wo?» yeranniya, tayiro: «Nayima wulluw, wuma!» yeno. ⁷¹ Daji tayiye: «A! Sheda jiri fi gəle gade maniye? Andi kəlande mana cinjulan culuwuna adəa faniyena,» yera.

23

Isa fuwu Gomna Bilatussen
(Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Yah 18.28-38)

¹ Daji majiliswu samma cijane Isaa fuwu Gomna Bilatussero caade ² ayau gənaduwwu badiyera. Tayiye: «Kam adə jamandea tuɾu cadoro təmbaljiyi nayeyeiye. Kaisarro akki njo dapciyi, koro tima Almasiwu maidə wo cəni,» yera. ³ Bilatusse tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ⁴ Daji Bilatusse wurawa rimannaye-a jama captanadə-aro: «Kam adəlan ayau fima fandəkkəni,» yeno. ⁵ Amma amdə cayea kojənaro kowo sapcane:

† **22:69** 22.69 Jaw 110.1; Dan 7.13-14

«Alamdunjun jamande cidi Yahudiyaye sammaa jawallan cuttuluwi, cidi Galileyen badije har na adəro kadio,» yera.

Isa fuwu Mai Hirudussen

⁶ Bilatus adəa fangenniya, Isa kam Galileye waro kiworo. ⁷ Isa kam Galile cidi duwon Mai Hirudus cunodidəyero asuyenniya, cakke Isaa na maidəyero kesado, sa adən ti ye Jeru-jalemnin nangaro. ⁸ Mai Hirudus Isaa kirunniya, karwunju jauru kəjiyeno. Tussəna ti-a tado cəraana, dalilnjudə calan lawarnju fanjəna, koro alama laa sameye tiyen kuroro təmajəna nangaro. ⁹ Koro kada tiro kiddo, amma Isa awima tiro kalakcəgənni. ¹⁰ Wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a ye nadən daada tia jauru burwujai. ¹¹ Mai Hirudus ye sojiyanju-a rokko tiro rudu gənajagane rarayera. Daji kalwu darajaa tiro lujagane na Bilatussero kalakkera. ¹² Caman Mai Hirudus-a Gomna Bilatus-aye kattenja kuttu duwon, yim adəman kəjjijane sawaro walyera.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Yah 18.39–19.16a)

¹³ Daji Gomna Bilatus wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a jamadə-aa bowoje ¹⁴ tayiro: «Kam adə jamadəa tuɾu cadoro təmbaljiyi nuwe naniro kiwudu. Fuwundon tiro koro kiddəkkəniya, ayau tiro gənagəwwadən falma fandəkkəni. ¹⁵ Koro Mai Hirudus ye cuwandənni nangaro, cakke tia kalakkera. Akko awima tia roro njejoye cədəna bawo. ¹⁶ Adə nangaro yakkəkke tia kirwon

jajarjane salammækki,» yeno. ¹⁷ [Caman kèla adayen sala adèn kosoma fal tayiro salamjiyi.]

¹⁸ Daji jama samma ci tiloaro kowo sarpacane: «A'a! Kam adəye ronju tuluwe! Barabbassa andiro salamsagane!» yera. ¹⁹ Ti Barabbasdə, bərnilan tuɾu cade kam laaa ceyesənadəro, tia kosoro casakkəna. ²⁰ Bilatus Isaa salamjiya cəraanadə, walde tayiro manayeyeno, ²¹ amma kowo sarpacane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» cani. ²² Yakkuyedən walde tayiro: «Awiro? Ayau awiye cədo? Awima roro njejoye tilan fandəkkəni. Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salammækki,» yeno. ²³ Amma jamadə caye baworo kowo sarpacane Isaa kəskaro jajuwo no cane, har kowonjan nasargadara. ²⁴ Daji Bilatus shara kamje awo caworənadəa tədi yeno. ²⁵ Kam tia caworəna, kam duwon tuɾu-a kam njejo-a nangaro kosoro casakkənadəa salamgeno, amma Isaa awo cəraanadəa cadoro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwu

(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Yah 19.16b-27)

²⁶ Sojiya Isaa caadi duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman karaan isidəa cadane kəska karmoyedəa ngoje ngawo Isaye jəgane leyer. ²⁷ Curo jama tərəm ngawonju jagaidəyen kamuwa kada ti nangaro karwukuttaro nganji bakcai ye, casiri ye mbeji. ²⁸ Daji Isa suworde tayiro: «Kamuwa Jerujalembe, bare wu nangaro yiruwwi! Kəlando-a njuɾiyando-aro yikkirowo! ²⁹ Nonowo, sa laa cəde ambe: "Barganja kamuwa rakcane casambiwawodə!

Barganja kamuwa ngaltema casambәне тэгам cadәnnidә!" cani. ³⁰ Sadән kauwa kuruwuro: "Kәlandero yukkurowo!" koro kәriso yero: "Andia jansanowo!" wuldu badijai. ³¹ Awoa kәska kәridәro ngai caddia, awi gәle kәska ngamdudәro wakkajiyi?»

³² Sojiyadә gәndewu yindi yea ti-a rokko njejoro kesado. ³³ Na tiro Buwo Kәlaye canidәro kadiranniya, nadән Isaa kәskadәro jayeyera. Gәndewu yindidә yea jayeyera, faldә kәmboramnjulan, faldә ye wailanjulan. ³⁴ Daji Isaye: «Bawani, tayia gawurne, awo cadi no-janni nangaro,» yeno. Sojiyadә kajәmunju ngojane walawala cade dagaryera. ³⁵ Jamadә nadән daada carui ngai duwon, amwurawadә tiro rudu gәnajagane: «Am gadea cәkkaana. Tima Almasiwu Ala kәrejәnaa, nda kәlanju cәmowo!» cani. ³⁶ Sojiyadә ye tia rujane nanjuro isane tiro diben comcom sajagane: ³⁷ «Ni Mai Yaudiyayedәa, kәlanәm moye!» cani. ³⁸ Kәlakajinjun adәa allolan ruwuwada: TI ADӘMA MAI YAUDIYAYE WO.

³⁹ Gәndewu yindi jajaanadәye falnja Isaro manakuttu cәdde: «Nima gәna Almasiwudә wo? Nda kәlanәm moye, andi yea sakkaye!» ⁴⁰ Amma faldә ye kamanjuro jәkkade: «A! Ni yero shara ro tuluwoye njaddәnama, Alaa rinәmbawodә? ⁴¹ Kaandedә jussәna, diwi diyena nangaro ajawu gәnasaana, amma kam adә awima diwi cәdәnni,» yeno. ⁴² Daji walde: «Isa, kәrmainәm fandәmiya, wua kәlan sәdai,» yenniya, ⁴³ Isaye: «Jiremaro niro wulnjәgәkki, kumaro wu-a rokko jannalan dәgaiye,» yeno.

*Karmo Isaye**(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Yah 19.28-37)*

⁴⁴ Kausu kɛla dawu duwon, dunia nga tɛmje cɛlɛmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado, ⁴⁵ kɛngal ye wasturo wayeno. Sa adɛn juwa curo *Fado Alayen dɛganadɛ farak yindiro kargadan. ⁴⁶ Daji Isa kowo dunoaro sapce: «Bawani, roni curo mukkonɛmbero yakkɛkki,» yenniya, ro kirɛmbo. ⁴⁷ Kajalla sojiyayedɛ awo wakkajɛna sammaa kirunniya, Alaa jajakce: «Fagatto kam adɛ jirema!» yeno. ⁴⁸ Jama kada na lamar adɛyen captanadɛ ye awo wakkajɛna sammaa kerunniya, karwukuttaro nganji bakcaiaro waladara. ⁴⁹ Amma am Isaa nojanadɛ-a kamuwa tia cidi Galileyen jaane isanadɛ-a kuruwunin daada awo ania lawarjai kasarga.

Kalmaram: Fado Alaye

Fado Alayedɛ Jerujalemnin kɛrga. Fadodɛn soro mafɛndi-a balballa yindi-a mbeji. Curo soro mafɛndidɛyen na jaurɔ tayir tiro na Ala-a tadoye cani-a juwa nadɛa gɛraji-a mbeji. Kɛrwu fi yayen yim laya gawara fandoyea ɛman kuradɛ laya duwaje na Ala-a tadoyedɛro ngayi. Laya duwajiya, ɛman kuradɛ budɛa ngoje Ala biwu jamanjuye cinjo tayia ardijoro na Ala-a tadoyedɛro ngaye fuwu Kɛmandeyen fi. Nonowo, ɛman kuraro kajiya, kam gadero juwadɛa koje nanjuro ngawodɛ amardɛgɛnni, bare nunniro.

Sa Bargaande Isa Almasiwu ronju ce nuna kaldɛn, juwa na Ala-a tadoye gɛrajɛnadɛ farak yindiro kargadan. Adɛ noduwuram Kɛmande

Isa ronju njodæa ardijanaye. Barga adøyen jawal Ala-a tadoyedæ kærma kaada, maananju am Isa Almasiwua jaanadæ gawara cawande bu fida gade bawoaro nodo bargaa Alayero ngasayiro walyeno.

Sittæra Isaye

(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Yah 19.38-42)

⁵⁰ Kam laa nadæn mbeji, cunju Isuwu. Tidæ kam ngælama ye, jirema ye, ⁵¹ kam Arimatiya cidi Yahudiyaye, koro nodo bargaa Alayedæa gureji. Ti majiliswudæye falnja yaye, awo amanju niajane Isaro caddænadæa kasaccænni. ⁵² Daji Isuwu na Gomna Bilatussero leje kamin Isayedæa kiworo. ⁵³ Kamindæa kæskadælan cæsaye lowowon batta linnen kækærje kauri duwon curo kauyen laada wundumaa casakkænniro cakke sænayeno. ⁵⁴ Yimdæ yim dabbarduye,* koro yim tustuye badidunju del karænjenja. ⁵⁵ Kamuwa duwon Isa-a rokko cidi Galileyen isanadæ ye jaane kauridæa lawarjane jiri kaminnju sænajanadæa kero. ⁵⁶ Daji waldane kawudi-a kændawu-a dabbaryera. Yim tustuyea kæla wadayen tuskera.

24

Karmolan cidu Isaye

(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Yah 20.1-10)

¹ Mawuye yim burwoyæa* suwa læp kamuwadæ kawudi-a kændawu-a dabbarjanadæa

* **23:54** 23.54 yim dabbarduye - Jemma, yim tustuye sæbdu.

* **24:1** 24.1 mawuye yim burwoyæa - Ladu.

ngojane kauridəro leyeranniya, ² kau kuradə ci kauriyedən tɛmballada nayeyera. ³ Kasargaanniya, kamin Kəma Isayedəa cawandənni. ⁴ Kəla adəyen hangalnja cijəna duwon, kongwa yindi kajəmu yiyiljia gərenjan daada tayiro fəleyaadara. ⁵ Karwunja kamde kəla cidiyaro kesakkəranniya, kongwawadəye tayiro: «Awi nangaro kam roa curo am sanunayen manuwidə? ⁶ Ti na adən bawo, cijəna! Awo Isa sa ti cidi Galileyen nayiro wulnjaanadəa tangowo: ⁷ “Ala kadarjəna, Tada Kambedəa mukko biwumasoyero casakke kəskaro jajagane ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji.”» ⁸ Daji mananjudəa takkera. ⁹ Kauridən walladaranniya, awo ani sammaa mewun tilondə-a fuwurawa gadesodə-aro wulyeyera. ¹⁰ Kamuwa awo ania kəngayambadəro wuljaanadə, tayima Meram Magdala-a Yanna-a Meram ya Yakubaye-a kamuwa gadeso-a wo. ¹¹ Amma mananjadəa kəla bawoaro ngojane tayia njasarairo wayera. ¹² Adə yaye Biturus cije cəgase kauridəro leyeno. Nguje lotkeyenniya, batta linne gənia, awima gade curunni.† Daji awo wakkajənadəa jauro aɗapce fadoro walladan.

Isaye fuwurawanjuye yindiro fəleduwu

¹³ Yim adəman fuwurawanjuye yindinja cijane bəla laa Imawus cani kilometər mewun yindin gai Jerujalemlan dəganadəro lejai duwon, ¹⁴ kəla awo wakkajana ani sammayen

† 24:12 24.12 awima gade curunni - Biturus kamin Isayedəa curunni.

jande badiyera. ¹⁵ Jandejane gasipcai duwon, Isa kəlanju karənje tayi-a rokko leyera. ¹⁶ Amma simnjan tia carunama, ti wunduro asuduro dapkaada. ¹⁷ Isaye tayiro: «Kəla awiyen jawallan jandenuwidə?» cəne tayia kiworənniya, karwu kuttua gəm dayera. ¹⁸ Falnja cunju Kəleyofas tiro: «Curo kusottowa Jeru-jalembe sammayen ni tilonəm awo kawu anin wakkajənadəa nonəmmi wo?» yeno. ¹⁹ Tayiro: «Awi gəle wakkajo?» yenniya, tiro: «Awo Isa kam Najarattero wakkajəgənadə! Ti nawi kura fuwu Ala-a jama samma-ayen awo cədi-a manajia samma kənduwoa duwon, ²⁰ wurawande rimannaye-a amwurawande-a wowom karmoye tiro gənajaaro tia sərəccagane kəskaro jayeyera. ²¹ Amma tima kam duwon jama Israyilayea merujimadə woro təmaniyena. Akko awo ani wakkajanadə ku kawu yakku. ²² Koro kamuwa laa curonden lawar ajabba andiro sakkudəna. Ku suwa ləp kauridəro leyeranniya, ²³ kaminnjudəa cawandənni. Daji waldane isane andiro malaiyawa tayiro nadən fəledagane ti ronjua cane wulseyera. ²⁴ Adəgaima amnde laa ye kauridəro leyeranniya, kamuwadə wuljanadə gai, awo sammaa kalkallo nayeyera, amma tidəa carunni!» ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Am hangal bawoa! Kua yaye awo nawiyaso wulnjaanadəa njasarai wanuwwa. ²⁶ Ala kadarjəna, ti Almasiwudə bone adəa cane duwon daraja na Alayen cuwandiawo wa?» yeno. ²⁷ Daji Attaura Nawi Musayen tamiya har kitawuwa nawiyaye gadedəro kudero awo kəlanjun kitawu samman

ruwuwadadæa tayiro fisaryeyeno.

²⁸ Bæla lejaidæa karængeranniya, Isa fuwuro koji gairo kido. ²⁹ Amma tia lowojane: «Marne, andi-a rokko jæmmyo! Kængal njukkuro cædi, dunia læmdu maji,» yeranniya, ngaye tayi-a rokko jæpkera. ³⁰ Masæna dioro napkeranniya, burodi ngoje Alaro ardije fæsakce tayiro keno. ³¹ Daji kælanja færamde tia asuyera, amma tayiro fatkeyeno. ³² Kattenjan: «Kæla jawallen mana sadde kitawu Alaye fisarsagai duwon, karwunde tai daje kæjjænni wa?» yera. ³³ Sadæman cijane Jerujalemba waldane kængayamba mewun tilondæ-a amanja gade-a captana nayeyeranniya, ³⁴ jamaye tayiro: «Jiremaro Kæmadæ karmolan cijæna, har Simanno fæledægæna!» yera. ³⁵ Daji tayi yindidæ ye awo kæla jawallen wakkajæna-a jiri burodi fæsakce dagarjænalæn tia asujana-adæa wulyeyera.

*Isaye fuwurawanju sammaro fæleduwu
(Mat 28.16-20; Mar 16.9-18; Yah 20.19-23)*

³⁶ Fuwurawadæ kæla awo aniyen jande cadi ngai duwon, Isa kælanju dawunjan daje tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ³⁷ Kaime kam nunaye laa caro cane karwunja pæt kamgada. ³⁸ Amma Isaye tayiro: «Awirowo hangalndo cijænadæ? Awi nangaro kæla wuyen danguwi? ³⁹ Akko mukkoniana sini-a ruiwo, wu kælanima! Lesænowo ruiwo, kaimelan silla-a da-a bawo, amma wu takkænaro ruwi,» yeno. ⁴⁰ Adæa wulyenniya, mukkonju-a sinju-a tayiro fæleyeyeno. ⁴¹ Daji karwunja tai daje kæjjæna yaye, ajapcane tia mærsajannidæ, Isaye: «Na adæn awo laa kæmboye mbeji wa?»

cæne tayia kiworo. ⁴² Njango buni wargadaye tiro kekkudæranniya, ⁴³ cæmoye fuwunjan gigæro.

⁴⁴ Daji Isaye tayiro: «Akko manani sa dawundon dægakkænadæn nayiro wulnjagakkænadæ: “Ala kadarjæna, awowa duwon kælanin curo Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a Jawura-ayen ruwuwadadæ sai wakkajaiya,»» yeno. ⁴⁵ Daji Isa kælanja færamje kitawuwadæa tayiro bayinduwu badiyeno. ⁴⁶ Tayiro: «Akko awo kitawulan ruwuwadadæ: “Almasiwudæ bone cai, kawu yakkua karmolan ciji, ⁴⁷ koro Jerujalemnin tamiya har jama duniaye sammaro kudero cunjulan kawuri tuwa dio-a gawara fando-ayedæa wuljagai.” ⁴⁸ Nayima shedawu awo aniye wo. ⁴⁹ Wudæ awo Bawani wadu ngoje nayiro njadi cænnadæ‡ juwanjagakki. Nayi ye bærni adæn nammowo duwon, har samelan kænduwo nayiro jæmnjagairo,» yeno.

Isaye samero ledunju
(Mar 16.19-20)

⁵⁰ Daji Isa tayia bærnidæn cuttuluwe karæn bæla Baitaniyero kiwudænniya, mukkonju yindi sapce tayiro barga dæpkeyeno. ⁵¹ Tayiro barga dæpciysi ngai duwon, nanja kolje tia samero kesado. ⁵² Tiro ambætkeyeranniya, karwukæjinja dama bawo Jerujalembo walladara. ⁵³ Adægaima kullum Fado Alayen Kæmandea congori kasarga.

‡ 24:49 24.49 awo Bawani wada ngoje nayiro njadi cænnadæ - Ruhu Alaye.

Manga Kanuri Translation
Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kanuri, Manga)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

c9559a71-f08b-5c68-a545-05813d16a08e